

Markkinatutkimus ja tarvekartoitus Kemin alueen kädentaitajille

Niina Hietala

Tekniikan opinnäytetyö
Tuotantotalouden koulutusohjelma
Insinööri (AMK)

2014

ALKUSANAT

Haluan kiittää kaikkia, jotka ovat auttaneet ja tukeneet minua opinnäytetyöni tekemisen aikana. Erityisesti haluan muistaa kiitoksella työni valvovina opettajina toimineita Soili Mäkimurto-Koivumaata ja Juha Kaarelaa sekä kaikkia markkinatutkimukseeni vastanneita ja haastattelemani henkilöitä.

Suurin kiitos kuuluu kotiväelleni ja ystävilleni. Kiitokset kärsivällisyydestänne ja kannustuksestanne koko opiskeluni aikana.

Kemissä 13. huhtikuuta 2014

Niina Hietala

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Tekniikka

Koulutusohjelma:	Tuotantotalous
Opinnäytetyön tekijä:	Niina Hietala
Opinnäytetyön nimi:	Markkinatutkimus ja tarvekartoitus Kemin alueen kädentaitajille
Sivuja (joista liitesivuja):	50 (3)
Päiväys:	7.5.2014
Opinnäytetyön ohjaajat:	Lehtori, DI Juha Kaarela Yliopettaja, FT Soili Mäkimurto-Koivumaa
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli markkinatutkimuksen avulla selvittää Kemin alueella asuvien kädentaitajien toiveita ja havaittuja ongelmakohtia sekä sitä, onko ongelmille mitään tehtävissä. Selvitys koski muun muassa materiaalien ja tarvikkeiden hankintaa, omien tuotteiden myymistä sekä opastuksen ja muiden palvelujen saatavuutta.</p> <p>Teoriaosuus koostuu luovien alojen, käsitöiden ja yrittämisen selvittämisestä. Selvitin myös, olisiko minussa yrittäjäainesta.</p> <p>Työtä varten haastateltiin eri alojen toimijoita, joilla on tietoa yrittämiseen tai kädentaitoihin liittyen. Heidän tietonsa ja ohjeensa ovat ensiarvoisen tärkeitä mahdollisen yhdistys- tai yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvien päätösten tekemisessä. Markkinatutkimus teetettiin kädentaitojen harrastajille ja kuvataide- ja artesaaniopiskelijoille.</p> <p>Markkinatutkimustulokset ja haastattelut osoittivat, että kädentaitojen mahdollistaminen, ylläpitäminen ja parantaminen ovat tarpeen Meri-Lapin alueella. Toteuttamistavan selvittäminen ja mahdollisen yritys- tai yhdistystoiminnan harkinta jatkuu edelleen.</p>	
Asiasanat: markkinatutkimus, käsityö, luovat alat, yhdistys, yrittäminen.	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Technology

Degree programme:	Industrial Management
Author:	Niina Hietala
Thesis title:	Market research and need charting for craftspeople in Kemi area
Pages (of which appendixes):	50 (3)
Date:	7 May 2014
Thesis instructors:	Juha Kaarela, Senior Lecturer, MSc (Tech) Soili Mäkimurto-Koivumaa, Principal Lecturer, PhD
<p>The aim of the study was to examine the wishes and needs of people who do and study handicraft in Kemi area by the means of marketing research. There have been problems e.g. in purchasing material, selling their own handcrafted products, getting guidance and services and finding workspace for crafting. The main goal was to find out if there is anything to do about those challenges.</p> <p>The theoretical part of the thesis consists of creative industries, handicraft and business. It includes also some research if I could manage as an entrepreneur myself.</p> <p>The marketing research was done among artisans and art students and craft enthusiasts. Also a few specialists in business knowledge or handicraft were interviewed. Their information is essential for making decisions about starting one's own business in the future.</p> <p>The results of marketing research and interviews clarified that enabling, upholding and improving of crafting is needed in Meri-Lappi area. Finding out the means of accomplishing the project of starting the business and the decision making is still continuing after the thesis.</p>	
<p>Keywords: marketing research, craft, creative industry, union, entrepreneurship.</p>	

SISÄLLYS

ALKUSANAT	2
TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
SISÄLLYS	5
KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET	7
1 JOHDANTO	8
2 LUOVAT ALAT JA KÄSITYÖT	9
2.1 Käsityö ja arvostus	10
2.2 Käsityöteollisuuden historiaa	11
2.3 Kestävä käsityö.....	12
2.4 Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry ja Taito Group	13
2.4.1 Taito Lappi	14
2.4.2 Taito Shop-konsepti	15
2.5 Luova Suomi	16
2.6 Business Kitchen	16
2.7 Luovilla aloilla tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä.....	17
2.8 Haasteita ja kehittämistarpeita.....	18
3 KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUDEN YHDISTYSTOIMINTA.....	21
3.1 Yhdistyksen perustaminen ja rekisteröiminen	21
3.2 Yhdistyksen verotus	22
4 TOIMINTAMUOTOJA LUOVIEN ALOJEN YRITYSMAAILMASSA	23
4.1 Yritysmuodot.....	23
4.2 Sivutoiminen yrittäjyys	24
4.3 Verkkokauppa	25
4.4 Yrittäjän toimeentulo ja rahoitus	27
5 KÄSITYÖTAIDON VAATIMUKSIA JA KÄSITYÖLÄISEN PIIRTEITÄ.....	31
5.1 Käsityöalan yrittäjän työn vaatimuksia	31
5.2 Omat edellytykseni yrittäjäksi ryhtymiselle.....	32
6 MARKKINATUTKIMUS.....	33
6.1 Kohderyhmän kartoitus	33
6.2 Markkinatutkimuksen suunnittelu	33
6.3 Tutkimuksen suoritus	34

6.4	Markkinatutkimuksen tulosten tarkastelu	35
7	HAASTATTELUT	40
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMINTASUUNNITELMA	42
8.1	Toimintasuunnitelma.....	42
8.2	Mahdollisen yritystoiminnan palvelukonsepti	43
8.3	Mahdollisen yrityksen kilpailuasema	44
9	POHDINTA	45
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	47

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

ELY	elinkeino, liikenne ja ympäristö
em.	edellä mainittu
ent.	entinen
LEO	Lapin Elämysteollisuuden Osaamiskeskus
mm.	muun muassa
oy	osakeyhtiö
pk	pieni tai keskisuuri
PRH	patentti- ja rekisterihallitus
ry	rekisteröity yhdistys
TE	työ ja elinkeino
TEK	tekniikan akateemiset
TEKES	teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus
TEM	työ- ja elinkeinoministeriö
TOL	tekstiiliopettajaliitto ry
TULI	tutkimuksesta liiketoimintaa

1 JOHDANTO

Tavoitteena opinnäytetyössäni oli selvittää, miten käsityöharrastuksen mahdollistaminen, edistäminen ja ylläpitäminen Kemian alueella toimisi nykyistä paremmin. Lisäksi etsin keinoja jopa itseni työllistämiseen tutkimuksen antaman tiedon perusteella. Opinnäytetyöni onkin tehty ”liiketoiminta edellä, tutkimus työkaluna” –periaatteen mukaan.

Pitkään vaivannut huono tilanne ja puutteellinen palvelujen tarjonta kädentaitajille Meri-Lapin alueella sai miettimään, olisiko Kemissä tarvetta jonkinlaiseen uuteen käsityöalan palveluun. Onko se sitten myymälä, neuvonta-asema tai paikka, jossa tehdä käsitöitä, vai jotakin muuta – sitä pyrin selvittämään.

Opinnäytetyön alkuosassa kerrotaan, mitä luovat alat ja käsityöt tarkoittavat. Esittelen mm. muutamia käsityöalan toimintatapoja ja konsepteja, tehtyjä tutkimuksia ja todettuja kehittämistarpeita historian ohella.

Kappaleissa kolme ja neljä käsitellään yhdistys- ja yritystoimintaa lähinnä käsityöläisen näkökulmasta. Kerron, miten yhdistys voidaan perustaa ja millaisia yritysmuotoja on olemassa. Käsitelen myös verkkokauppaa ja sivutoimista yrittäjyyttä, mikä on alalla aika yleinen tapa toimia. Yritysrahoitusta ja yrittäjän toimeentuloa myös pohditaan kappaleessa neljä.

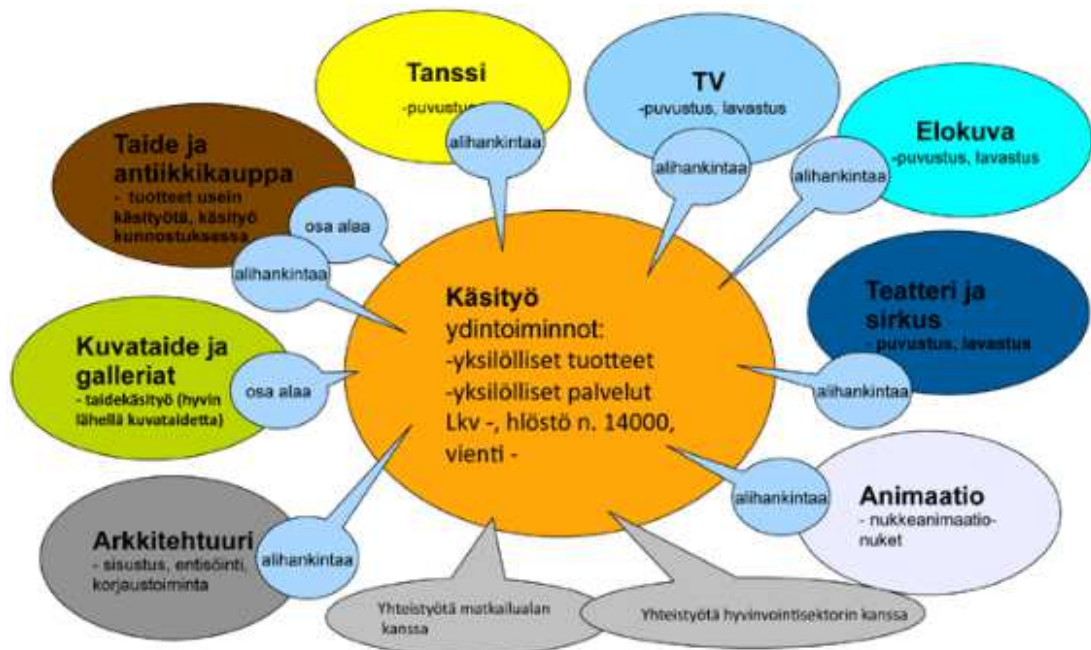
Kappaleessa viisi pohditaan edellytyksiä käsityöalan yrittäjänä toimimiselle ja omia edellytyksiäni sille. Käsityöläisen tyypillisiä persoonallisuuden piirteitä ja käsityöalan yrittäjän työn vaatimuksia mietitään myös.

Loppuosassa selvitän tekemiäni markkinatutkimusta ja haastatteluja sekä niiden perusteella tehtyjä päätelmiä. Kerron lopuksi mahdollisen yritystoiminnan palvelukonseptista ja toimintasuunnitelmastani. Koska työni on julkinen, mutta hyvin henkilökohtainen, kaikkia yksityiskohtia ei kerrota.

2 LUOVAT ALAT JA KÄSITYÖT

Tarkka määrittely luoville aloille on hankalaa, koska ne muuttuvat ja kehittyvät koko ajan. Periaatteessa kaikkien kulttuuripalveluiden voidaan katsoa kuuluvan luovien alojen piiriin.

Käsityö on usein innovatiivista eli luovaa toimintaa, ja tarkoittaa jonkin asian valmistamista joko käsin työkaluja käyttäen tai pelkästään käsin muotoilemalla. Täysin automatisoitua työtapaa käsityöissä ei kuitenkaan käytetä. Käsityö tarkoittaa myös käsin tekemällä aikaansaattua tuotetta. Alla olevassa kuvassa näkyy, mihin kaikkeen käsityö voidaan luovilla aloilla liittyä (Kuva 1).

Kuva 1. Käsityötoimiala (TEM 2010, hakupäivä 28.3.2014.)

Luovat alat ovat olleet viime vuosina merkittävä kehittämiskohde hallitusohjelmassa. On mietitty, millä toimenpiteillä käsityöryrittäjyyttä voidaan vahvistaa ja miten lisätä alan toimijoiden ja vaikuttajien asiantuntijatietoa. Suurimpia kehittämiskohteita yrityksillä on kannattavuuden ja vakavaraisuuden kohottaminen, tuotekehitys, verkostoituminen sekä markkinoinnin tehostaminen. Menestyksen avaimia ovat tuotteet sekä niiden yksilöllisyys ja laatu. (TEM 2010, hakupäivä 28.3.2014.)

Lapissa käsityöalan innovoinnissa keskeisiä toimijoita ovat Lapin yliopisto, Lapin käsi- ja taideteollisuus ry, Saamelaisalueen koulutuskeskus, Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus (LEO) ja Lapin taidetoimikunta. (Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Käsityöalan koulutusta järjestetään Suomessa kaikilla koulutusasteilla. Toisen asteen käsi- ja taideteollisuusalan tutkintonimike on artesaani ja ammattikorkeakoulujen käsi-työaloilta valmistuneiden artonimi. Myös yliopistoissa tarjotaan käsityötieteen ja käsityökasvatuksen opetusta. Suurin osa yliopistojen koulutuksesta on opettajien kouluttamista.

2.1 Käsityö ja arvostus

Usein käsityö mielletään harrastuksenomaiseksi toiminnaksi, mutta se voi olla myös nimitys tuotteen kaupalliselle valmistustavalle. Ammattikäsityöläisiä, jotka tekevät taiteellista työtä, kutsutaan taidekäsityöläisiksi. He tekevät mm. matkamuuistoja, taidesineitä sekä uniikkeja tuotteita. Myynnin, markkinoinnin ja tuotteistamisen merkitys on ammattikäsityöläisen työssä suuri. Ammattiin hakeutumisen taustalta löytyy useimmiten halu ilmaista itseään ja toimia itsenäisesti.

Eniten käsityöläiset valmistavat tuotteita, joihin saadaan aikaan jonkinlaista lisäarvoa yksilöllisyydestä. Valmistuksen lisäksi alalla mm. korjataan, suunnitellaan, ohjataan ja opetetaan.

Kuva 2 kertoo, mitä suomalaiset asiakkaat arvostavat käsityötuotteissa Tutkimuspalvelu Pipsa Snell Oy:n tekemän markkinaselvityksen mukaan. Tutkimuksen perusteella positiivisin ajatus käsityötuotteisiin liittyen on mielikuva siitä, että ”tuote on tehty minua varten”. Vastaajat arvostivat käsityötuotteissa niiden laadukkuutta, esteettisyyttä ja yksilöllisyyttä sekä luonnonmateriaalien käyttöä. Kiinnostusta herättävät tuotteet olivat käytännöllisiä ja nykyaikaisia, mutta sisälsivät myös hyvän idean ja toteutuksen. (Luutonen & Äyväri 2002, hakupäivä 1.4.2014.)

Kuva 2. Mitä kuluttajat arvostavat kotimaisessa käsityötuotteessa? (Luutonen & Äyväri 2002, hakupäivä 1.4.2014.)

2.2 Käsityöteollisuuden historiaa

Vuonna 1904 perustettiin Suomen ensimmäinen käsi- ja taideteollisuusliike Kotiteollisuus Oy eli nykyinen Taito Itä-Suomi ja vuonna 1906 Suomen ensimmäiset kotiteollisuusyhdistykset. Edelleen toiminnassa olevista taitoyhdistyksistä (ent. käsi- ja taideteollisuusyhdistykset) vanhimmat on perustettu vuonna 1907. Samana vuonna alkoi ilmestyä myös lehti Kotiteollisuus, joka nykyisin tunnetaan TAITO-lehti -nimellä. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Käsi- ja taideteollisuusjärjestön yhteisiä asioita hoitamaan perustettiin keskusliitto eli Käsi- ja taideteollisuusliitto vuonna 1913, joka rekisteröitiin vuonna 1934 Suomen Kotiteollisuusjärjestöjen Keskusliitoksi. Vasta vuonna 1945 liitto sai omat toimitilat ja vaki-naista henkilökuntaa, kun liitolle alettiin myöntää valtionapua toimintansa rahoittamiseen. Suomen ensimmäinen käsityökeskus perustettiin vuonna 1944. Se on vanhin toiminnassa edelleen oleva käsityökeskus: Joensuun käsityökeskus eli Taito Pohjois-Karjala. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Vuonna 1991 Kotiteollisuuden keskusliiton (entinen Suomen Kotiteollisuusjärjestöjen Keskusliitto) nimi muutettiin Käsi- ja taideteollisuusliitoksi. Kymmenen vuotta myöhemmin nimeen lisättiin sana ”taito”, ja nykyisin liiton nimi on Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, josta markkinointinimenä käytetään nimeä Taitoliitto. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Järjestö on aina toiminut niin käsityökulttuurin, -taidon kuin -elinkeinonkin edistäjänä. Käsi- ja taideteollisuusyhdistykset ovat tehneet tärkeää työtä käsityötaitojen säilyttämisessä ja kehittämisessä. Työtä on tehty erityisesti neuvonta-asemien välityksellä. Ensimmäinen kiinteä neuvonta-asema perustettiin Joensuuhun vuonna 1945. Parhaimmillaan vuonna 1988 neuvonta-asemia oli 205, tällä hetkellä toimintaa on noin 140 toimipisteessä. Käsi- ja taideteollisuusalan oppilaitokset olivat suurimmaksi osaksi kotiteollisuusyhdistysten omistuksessa 1960-luvulle saakka, jolloin niiden omistus alkoi hiljalleen siirtyä kunnille ja kuntayhtymille. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Vuonna 1986 Suomeen perustettiin ensimmäinen käsi- ja taideteollisuuskeskus (Verkaranta, Taito Pirkanmaa) ja vuonna 1989 aloitettiin ensimmäiset lasten käsityökoulut. Vuonna 1997 käsityöyrittäjille perustettiin verkkopalvelu Taitoverkko. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

2.3 Kestävä käsityö

Kestävä käsityö on muutakin kuin kierrätystä ja ”tuunaamista”. Se on myös mm. kulttuuriperinnön vaalimista, hyvää muotoilua, kauneutta ja tarkoituksenmukaisia materiaaleja (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014). Myös hyödyllisyys on tärkeää. Hyöty voi tarpeen ohella olla iloa, taitoa tai hyvinvointia.

Kestävyys on pitkäjänteistä suunnittelua ja toteutusta ottaen huomioon koko tuotteen tai palvelun elinkaaren vaikutukset. Kestävä kulttuuri on tieto- ja taitopääomaa, joka siirtyy sukupolvelta toiselle. Kulttuuri käsityössä sitoutuu esinekulttuuriin, ympäristöön ja monikulttuurisuuteen sekä osaamisen siirtämiseen eteenpäin. Kulttuuri on myös elinikäistä oppimista, joka tukee kestävämpiä arjen valintoja. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Käsityö on silta eri aikakausien, ihmisten ja kulttuurien välillä. Se liittyy yksilön osaksi yhteisöä hyödyntäen kulttuurihistoriallista perintöä, eri tekniikoita, materiaaleja ja tietotaitoa. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

2.4 Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry ja Taito Group

Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry eli Taitoliitto sekä alueelliset taitoyhdistykset muodostavat valtakunnallisen palvelu- ja asiantuntijajärjestön Taito Groupin. Taitoliitto hoitaa järjestön yhteisiä asioita, toimialan kehittämistä ja viestintää sekä kotimaisia ja kansainvälisiä yhteyksiä. Se julkaisee myös TAITO-lehteä. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Koko maassa toimivaan Taitojärjestöön (Taito Group) kuuluu 20 taitoyhdistystä ja niiden yli 100 kiinteää toimipaikkaa (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014). Pääosa yhdistyksistä sijoittuu Savoan ja Itä-Suomeen, mikä kertoo alueiden käsityökuulttuurin merkityksestä. Pohjoisimmat taitoyhdistykset löytyvät Rovaniemeltä, Oulusta ja Kajaanista (Kuva 3).

Kuva 3. Taito Groupin toimipisteet (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taitokeskuksia pidetään kiinnostavina matkailukohteina. Järjestön palveluksessa on noin 200 vakinaista toimihenkilöä ja lisäksi mukana on projektihenkilöstöä, kurssiopettajia, työllistämisvaroin palkattuja työntekijöitä ja harjoittelijoita. Järjestö saa opetus- ja kulttuuriministeriön kautta valtion tukea neuvontatyöhön, mutta noin 2/3 rahoituksesta on järjestön omarahoitusta. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taitojärjestö tarjoaa monenlaisia käsityöideoita ja mahdollisuuden elinikäiseen käsityötaitojen oppimiseen. Se edistää käsityökulttuuria niin taitona kuin elinkeinonakin. Järjestön arvoja ovat luovuus, taito, yrittäjäyys ja kestävä kehitys. Se ottaa vastuuta käsityön aineettomasta kulttuuripääomasta ja monipuolisista käsityötaidoista sekä vahvistaa itsetekemisen kulttuuria. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Alueelliset taitoyhdistykset ja niiden taito- ja käsityökeskukset tuottavat käsityön harrastajille ja ammattilaisille palveluja, kuten kursseja ja työpajoja sekä taiteen perusopetusta käsityökouluissa, tapahtumia ja näyttelyitä sekä myymällä materiaaleja ja valmiita tuotteita. Taitoyhdistykset edistävät käsityöyrittäjyyttä mm. tuottamalla yrityspalveluja sekä markkinoimalla ja myymällä tuotteita myymälöissään ja myyntitapahtumissa. Yhdistykset ovat mukana järjestämässä monia käsityöalan tapahtumia ja messuja. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taitojärjestön toiminnan vaikutukset näkyvät ihmisten hyvinvoinnin lisääntymisenä. Koulutuksen ja neuvonnan asiakasmäärä on vuosittain yli 110 000 ja taiteen perusopetuksen käsityökoululaisia on 3 600. Messu- ja näyttelytapahtumat keräävät puolestaan yli 600 000 kävijää. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taito Groupiin kuuluu myös muita jäsenyhdistyksiä, kuten mm. Fredrika Wetterhoff – säätiö, Helmi Vuorelma Oy, Käsi- ja taideteollisuusalan opettajat ry, Maaseutukeskusten Liitto ry, Marttaliitto ry, Suomalaisen Työn Liitto, Suomen Kotiseutuliitto ja Tekstiiliopettajaliitto TOL ry. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taitojärjestön yrityspalveluista vastaavat Taito-yritysneuvojat ja Taito Sparraajat. Yhdistyksissä tarjotaan myös ammatillisia lisäkoulutuksia, jotka suunnitellaan yhteistyökumppaneiden kanssa. Koulutus voi painottua esimerkiksi osaamisen vahvistamiseen, maahanmuuttajien kouluttamiseen tai työllisyys- ja yrittäjäyyskoulutukseen. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

2.4.1 Taito Lappi

Taito Lappi on Suomen pohjoisin Taito Groupin toimipiste. Alueellisena taitoyhdistyksenä toimii Lapin käsi- ja taideteollisuus ry, joka on perustettu vuonna 1908 Torniossa. Yhdistys aloitti toimintansa Kemissä vuonna 1950 ja perusti myymälän paikkakunnalle

vuonna 1970. Toiminta Meri-Lapin alueella on loppunut 2000-luvun alussa niin Kemissä, Tervolassa kuin Torniossakin. (Sassi 7.5.2014, puhelinhaastattelu.)

Taito Lappi korostaa lappilaista perinnettä, yhdistää sitä matkailuun ja pitää yhtä alan muiden toimijoiden kanssa. Toimialueena on koko Lapin lääni ja kiinteitä toimipisteitä on kahdella paikkakunnalla: Taitokeskus Luhti Rovaniemellä ja käsityökeskus Pellossa. Taito Lappi ei kuulu Taito Shop – ketjuun, mutta sillä on oma myymälä Rovaniemellä. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014; Sassi 7.5.2014, puhelinhaastattelu.)

2.4.2 Taito Shop-konsepti

Taito Shop on merkittävä yhteistyökumppani käsityöläisille ja pienyrittäjille. Se on suurin suomalaisen käsityön myymäläketju, jonka 20 myymälässä eri puolilla Suomea on tarjolla käsi- ja pienteollisesti valmistettuja, persoonallisia ja ajanhenkisiä tuotteita. Myymälät ovat Taitojärjestön liiketoiminnan brändi, joka perustettiin vuonna 2000 Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) rahoittaman hankkeen tuloksena. Myymälöiden tuotto menee kokonaan käsityöryrittäjyyden ja -kulttuurin edistämiseen. Myytävien tuotteiden suunnittelusta vastaavat kotimaiset muotoilijat ja käsityöläiset, ja niiden valmistus tapahtuu käsityövaltaisissa yrityksissä eri puolella Suomea. Marraskuussa 2013 avattiin taitoshop.fi – verkkokauppa, jossa on myytävänä kotimaisia käsityötuotteita. Taito Shop – palvelu on saanut Suomalaisen työn liiton myöntämän Avainlippu- merkin ja Taito Shop-toimintaa koordinoiva Taito Myymälät Oy Yhteiskunnallisen yritys-tunnuksen. (Taito Shopin www-sivut 2013, hakupäivä 10.3.2014.)

Myös alueellisten taito- ja käsityökeskusten yhteydessä toimii usein pienempi myymälä tai myyntipiste, josta löytyy käsityömateriaaleja ja lähialueen tuotteita. Osa myymälöistä profiloituu matkailuun ja oman alueensa tuotemyyntiin. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

2.5 Luova Suomi

Luova Suomi on luovien alojen ja luovan talouden valtakunnallinen verkosto, joka tarjoaa tilaa toimia, näkyä ja vaikuttaa sekä vaihtaa tietoa ja kokemuksia. Se on tarkoitettu luovien alojen toimijoille ympäri Suomea. (Luova Suomi www-sivut 2014, hakupäivä 27.3.2014.)

Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä Luovien alojen verkosto on yhteistyöverkosto yrittäjille ja toimijoille, kehittäjille ja elinkeinoelämän edustajille. Verkosto välittää tietoa järjestämistään valmennuksista, koulutuksista, tapahtumista, työpajoista sekä hyviä käytännöistä ja toimintamalleista Luova Suomi -nettisivuston kautta. (Luova Suomi www-sivut 2014, hakupäivä 27.3.2014.)

Luova Suomi koordinoi myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmaa, jonka tavoitteena on ollut mm. luovien alojen tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnan edistäminen sekä alan liiketoiminta- ja yrittäjäosaamisen edistäminen. (Luova Suomi www-sivut 2014, hakupäivä 27.3.2014.)

2.6 Business Kitchen

Hyvä esimerkki luovien alojen yhteistyöstä löytyy Oulusta. Lähes tuhannella luovien alojen yrityksellä on suuri taloudellinen merkitys Oulun seudulle. Niiden liikevaihto on yhteensä noin 200 miljoonaa euroa ja ne työllistävät noin 2000 henkilöä. Yritykset myös tarjoavat uusia mahdollisuuksia, näkökulmia ja virikkeitä muille toimialoille ja ympäröivälle yhteisölle. Niillä on lisäksi suuri vaikutus kaupunkien viihtyisyyteen sekä kaupunkikulttuurin ja tapahtumien vetovoimaisina kehittäjinä. Uusia luovan alan yrityksiä perustetaan alueella vuosittain noin 100. (Business Kitchen www-sivut 2014, hakupäivä 10.4.2014.)

Business Kitchen on Oulun yliopiston, Oulun seudun ammattikorkeakoulun ja Oulun innovaatioallianssin yhteinen kasvuyrittäjyyskeskus. Se tarjoaa apuaan yrittäjyyttä suunnitteleville ja yrityksen jo perustaneille yrittäjille sekä kasvua tähtääville pk-yrityksille ja alueen korkeakouluille. Business Kitchen auttaa jalostamaan liikeideoita ja

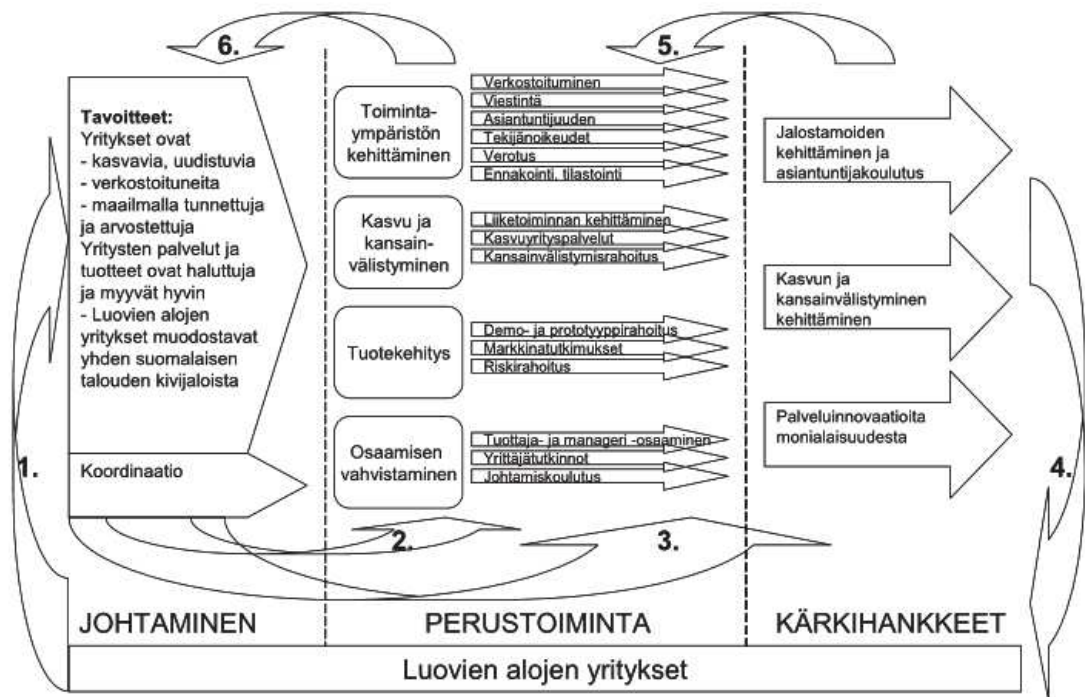
kehittämään yritystoimintaa sekä tuo korkeakouluopiskelijoiden osaamisen yritysten saataville. Business Kitchen vaikuttaa luovien alojen ohella cleantech-, ICT-, life science-, kauppa ja palvelut-, logistiikka-, matkailu- sekä teollisuus ja suurhankkeet - toimialoilla. (Business Kitchen www-sivut 2014, hakupäivä 10.4.2014.)

BusinessOulu tarjoaa yhdessä yhteistyökumppaneidensa kanssa kattavasti palveluja luovien alojen yrityksille. Ne räätälöidään yritysten tavoitteiden ja elinkaaren vaiheen mukaan. (Business Kitchen www-sivut 2014, hakupäivä 10.4.2014.)

2.7 Luovilla aloilla tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä

Käsityöalan yrittäjyydestä on 2000-luvulla tehty lukuisia tutkimuksia ja selvityksiä. Näitä ovat mm. Sitran tekemä ”Käsin tehty tulevaisuus – näkökulmia käsityöyrittäjyyteen” vuodelta 2002 ja KTM:n (nykyinen työ- ja elinkeinoministeriö) perustaman työryhmän ”Käsillä yrittäminen - Käsityöalan yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007–2013”. Edellisessä tutkimuksessa selvitetään käsityöalan toimintaedellytyksiä ja edistämismahdollisuuksia, jälkimmäisen tavoite oli käsityöalan yritystoiminnan edistäminen, käynnistettävien toimenpiteiden koordinointi ja keskinäisen tiedonvaihdon tehostaminen. Konkreettisia toimenpidealueita olivat koulutus, käsityöyritysten neuvonta ja yritysvalmennus, rahoitusmuotojen selvitys, käsityötuotteiden markkinoinnin tehostaminen ja näkyvyyden parantaminen. ”Käsityöyrittäjyys 2000-luvulla” – toimialaselvityksessä koottiin tietoa käsityöalan yritystoiminnasta ja sen merkityksestä. Tutkimukset ovat poikineet monenlaisia hankkeita ja projekteja käsityöyrittäjyyden kehittämiseksi ja tueksi.

Yhteinen tahtotila luovien alojen yritysten kehittämiseksi on tavoite, jonka on asettanut Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategiassaan vuonna 2007. Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisen kautta Suomi voisi vahvistaa niin muiden toimialojen kuin koko maankin kilpailukykyä tulevaisuudessa. Tavoitteena on luoda uskaltamiseen kannustava toimintaympäristö luovien alojen yrityksille. Strategian painopisteet ovat toimintaympäristön kehittäminen, kasvu ja kansainvälistyminen, tuotekehitys sekä osaamisen vahvistaminen (Kuva 4). (KTM 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Kuva 4. Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015 (KTM 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Kemin kaupunki teetti vuonna 2013 esiselvityksen luovien alojen yrittäjyyskeskuksen perustamisesta Kemiin. Tavoitteena oli selvittää mahdollisuudet perustaa luovien alojen toimijoiden verkosto ja yhteiset toimitilat Kemiin. Projektissa kartoitettiin Kemissä, Keminmaassa ja Simossa olevien luovien alojen toimijoiden määrä, toiminnan laatu ja laajuus, toimijoiden kiinnostus yhteiseen verkostotoimintaan, yhteisissä tiloissa toimimiseen ja liittyä toimijoiden yhteiseen organisaatioon sekä muita ehtoja yhteistyölle. (Kemin kaupungin elinkeinopalvelujen www-sivut 2014, hakupäivä 1.4.2014.)

2.8 Haasteita ja kehittämistarpeita

Eri tahojen teettämien selvitysten perusteella on tehty käsityöalan SWOT-analyysjä. Esimerkkeinä alla Kuva 5 kertoo analyysin KTM:n vuonna 2005 teettämänä koko käsityötoimialalla ja Kuva 6 Kuva 9 Lapin liiton vuonna 2007 lappilaisille käsityöyrittäjille tehdyn kyselyn perusteella. Analyysit kuvaavat käsityötoimialan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. (KTM 2005, hakupäivä 2.4.2014; Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Kuva 5. Käsityötoimialan SWOT-analyysi (KTM 2005, hakupäivä 2.4.2014.)

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aidot kotimaiset raaka-aineet • Ekologisuus • Laaja asiakaskunta • Hyvä ammattitaito • Luovuus • Työn mielekkyyys 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hajasijoittuneisuus • Pääoman puute • Sesonkimaisuus • Tuotteiden vähäinen uusiutuvuus
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tehokas ja segmentoitu markkinointi • Alihankintaverkoston kehittäminen • Ympärivuotisen elinkeinon kehittäminen • Laatutason nostaminen • Tavoitteelliset suunnitelmat • Verkostoituminen tuoteperheiden kehittämisessä, markkinoinnissa ja myynnissä • Verkostoituminen matkailusektorin kanssa 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kilpailu halpatuotteiden kanssa • Liika riippuvuus matkailusta • Oma jaksaminen

Kuva 6. SWOT-analyysi lappilaisille yrittäjille tehdyn kyselyn perusteella (Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Analyysien perusteella ongelmana käsityöalalla on mm. yksinäisyys, liiketoiminnan osaamattomuus ja yhteistyön puute. Näihin ongelma-kohtiin voisi löytyä apua kouluttamisesta ja verkostoitumisesta toisten yrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Pohjois-Suomen käsityöyrittäjät näkevät suurimpina kehittämistarpeina markkinoinnin, verkostoitumisen, tuotekehityksen ja myynnin. Verkostoitumista kaivataan markkinointiin, yhteisten tuoteperheiden kehittämiseen ja yhteistyöhön matkailun kanssa. Useat yrittäjät kaipaavat lisätietoa perusliiketoimintaosaamisesta, kuten yrityksen johtamisesta tai tuotteiden hinnoittelusta. Julkisen sektorin toimenpiteitä kaivataan mm. eri alojen yhteistyön tukemiseen ja rahoitusjärjestelmän muutoksiin. (Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Yleisesti myös työ- ja näyttelytilojen löytämisessä on ongelmia. Useat yrittäjät toivoisivat yhteisiä tiloja ja kunnilta apua tilaratkaisujen järjestämisessä. (Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Käsityöalan yritysten ongelmaksi koetaan alhainen tulotaso, mikä johtuu osin osa-aikatyön yleisyydestä. Osa-aikaisuus taas on seurausta kysynnän puutteesta ja tuotannon pienuudesta. Nämä taas usein johtuvat puutteellisesta markkinoinnin ja liiketoiminnan osaamisesta. Yrittäjyyden kehittäminen tulee lähteä yrittäjän tarpeesta. (Lapin liitto 2007, hakupäivä 2.4.2014.)

Monet käsityöyrittäjät eivät ota tuotteidensa hinnoittelussa mukaan todellisia työn kustannuksia. Tämä osoittaa, että omaa työtä ei arvosteta riittävästi, mikä saattaa olla yksi syy käsityöyritysten huonoon menestykseen tai niiden kasvuun.

Ammattiopisto Lappian käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto – koulutus ollaan lopettamassa Louella. Jatkossa artesaaniksi voi opiskella Pohjois-Suomen alueella vaate-
tusalalla Torniossa, puu-, korukivi- ja jalometalli-, vaate- ja tekstiilialalla (kutoja) Oulussa ja Inarin saamelaisalueen koulutuskeskuksessa korukivi- ja jalometallialalla sekä saamelaiskäsityöalalla. Tämä on selkeä heikennys alan kädentaitojen koulutukseen. Koulutuksen lopettamisesta seuraa mm. useiden taitojen kuihtuminen, sillä osaajat vähenevät ja taito tehdä häviää tekijöiden mukana. Monenlainen kulttuuriperintö katoaa, vaikka sitä tulisi päinvastoin vaalia, kehittää ja jalostaa eteenpäin uusille sukupolville.

3 KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUDEN YHDISTYSTOIMINTA

Käsi- ja taideteollisuusyhdistysten toimipaikkoja ovat taitokeskukset ja käsityökeskukset, joita Suomessa on yli sata. Kurssilla, kerhoissa ja työpajoissa on tarjolla monipuolista tekemistä. Kurssit ovat kaikille avoimia ja niitä järjestetään ympäri vuoden. Osa kursseista toteutetaan yhteistyössä kansalaisopistojen ja opintokeskusten kanssa. Yhdistyksen jäseneksi voivat liittyä yksityishenkilöt, yritykset ja yhteisöt. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taito- ja käsityökeskukset ovat monipuolisia kohtaamispaikkoja, joissa käsityökulttuurista, taitojen kehittämisestä ja alan yrittäjyydestä innostuneet ihmiset tapaavat toisiaan. Toimipisteet vaihtelevat perinteisistä kodikkaista kudontapajoista kokonaisvaltaisiin käsityökortteleihin ja -matkailukohteisiin. Taitoyhdistysten yksi tärkeimmistä toiminnoista ovat olleet vuodesta 1989 lähtien taiteen perusopetuksen käsityökoulut. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

Taito-yrityspalvelut ovat käsityöalan yritysten kehittämistyökalu, jonka avulla voi kehittää yritysidea tai tuotteita. Palvelut sisältävät koulutusta ja konsultointia sekä markkinointipalveluja. (Taito Groupin www-sivut 2014, hakupäivä 10.3.2014.)

3.1 Yhdistyksen perustaminen ja rekisteröiminen

Yhdistyslain mukaan tarvitaan vähintään kolme luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoista yhteisöä, jotta voidaan perustaa yhdistys. Luonnollisten henkilöiden tulee olla 15 vuotta täytäneitä ja sääntöjen mukaisia äänioikeutettuja jäseniä. Oikeuskelpoisia yhteisöjä ovat mm. rekisteröity yhdistys, osakeyhtiö, osuuskunta, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, säätiö ja julkisoikeudelliset yhteisöt (kunta, valtio tai seurakunta). (PRH:n www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

Yhdistyksen perustamista varten yleensä kutsutaan koolle kokous, joka noudattaa yleisiä kokousmenettelyn periaatteita ja jossa päätetään yhdistyksen perustamisesta, hyväksytään yhdistykselle nimi ja säännöt sekä sovitaan jäseniksi liittymisestä. Kokouksessa tehdään yhdistyksen perustamiskirja, johon kirjataan em. asiat. Yhdistyksen perustaminen voi tapahtua myös vapaamuotoisesti esimerkiksi puhelimitse tai internetissä, jolloin

yhdistys tulee perustetuksi, jos vähintään kolme henkilöä sopii yhdistyksen perustamisesta ja allekirjoittaa perustamiskirjan. (PRH:n www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

Yhdistyksen perustamisesta tehdään perustamiskirja, joka päivätään. Perustamiskirjasta on käytävä ilmi yhdistyksen nimi (ilman ry-merkintää, vaikka yhdistys aiottaisiin rekisteröidä), kotipaikkakunta, perustajajäsenet ja maininta sääntöjen hyväksymisestä. Perustamiskirjan allekirjoittavat perustamiskokouksen puheenjohtaja ja sihteeri. Lisäksi tarvitaan vähintään yhden jäsenen allekirjoitus, jotta tarvittavat kolme allekirjoitusta saadaan. (PRH:n www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

Joitakin asioita varten yhdistyksen täytyy olla rekisteröitynyt. Rekisteröitynyt yhdistys voi esim. omistaa omaisuutta, tehdä sopimuksia tai laatia anomuksia ja hakemuksia. Kun yhdistys päätetään rekisteröidä, yhdistysrekisteriin on toimitettava allekirjoitettu perustamisilmoitus, perustamiskirja ja säännöt. Useimmat yhdistysrekisteriin tehtävät ilmoitukset ovat maksullisia. Mm. yhdistyksen perustamisilmoitus maksaa 130 euroa vuonna 2014. (Yhdistystiedon www-sivut, hakupäivä 18.4.2014; PRH:n www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

3.2 Yhdistyksen verotus

Yhdistyksen on maksettava toiminnastaan etukäteen ennakkoveroa. Verohallinto määrää ennakkoverot tilikauden arvioidun verotettavan tulon perusteella. Niiden on vastattava mahdollisimman tarkasti tilikauden lopullista veroa. Ennakkovero määrätään yleensä viimeksi päättyneessä verotuksessa vahvistetun verotettavan tulon perusteella. Uuden yhdistyksen ensimmäisen ja toisen tilikauden ennakot määrätään sen mukaan, mitä yhdistys on arvioinut verotettavaksi tuloksi perustamisilmoituksessaan. (Verohallinnon www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

Arvonlisäverollista toimintaa harjoittavan yhdistyksen on ilmoitauduttava arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, mikäli liikevaihto ylittää tilikauden aikana 8 500 euroa. Näiden yhdistysten on tehtävä kausiveroilmoitus ja maksettava myyntiensä mukainen arvonlisävero. (Verohallinnon www-sivut, hakupäivä 18.4.2014.)

4 TOIMINTAMUOTOJA LUOVIEN ALOJEN YRITYSMAAILMASSA

Käsityöalojen yritystoiminta perustuu yleensä yrittäjän henkilökohtaisiin ominaisuuksiin ja osaamiseen ollen tavallisesti suhteellisen pienimuotoista. Käsityöalan yrityksen toiminta poikkeaa tuotantotalvaltaan muista pienyrityksistä siinä, että sen tuotteet ovat joko yksilöllisiä tai lyhyinä sarjoina valmistettuja. Tuotanto on työvoimavaltaista ja käsityöläisyyttä pidetäänkin enemmän elämäntapana kuin liiketaloudelliseen voittoon tähtäävänä toimintana. Luova toiminta korostuukin liiketoiminnan rinnalla.

Suomessa käsityöalalla toimivista yrityksistä yli puolet on toiminimiä ja kolmasosa osakeyhtiöitä. Yli kolmasosalla liikevaihto on alle 10 000 euroa vuodessa. Kaksi kolmasosaa yrityksistä työllistää yhden henkilön. Yrittäjistä puolet on miehiä ja puolet naisia. (TEM 2010, hakupäivä 28.3.2014.)

4.1 Yritysmuodot

Yritysmuodon valintaan vaikuttavat monet tekijät, kuten verotus, perustajien lukumäärä tai tarvittavan rahoituksen määrä. Suomessa yritysmuotoja ovat toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö ja osuuskunta.

Toiminimeä käyttävä yrittäjä on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka päättää yrityksensä asioista yksin. Yrityksen omaisuus on yrittäjän henkilökohtaista omaisuutta, jolla yrittäjä vastaa toiminimensä veloista. Yrityksen varat ja velat pidetään kirjanpidollisesti erillään yrittäjän muista varoista ja veloista. Yrittäjä ottaa yksityisottoina rahaa liikkeestään käyttöönsä. Toiminimen nettotulo verotetaan omistajan tulona. Nettotulo jaetaan pääoma- ja ansiotuloihin, joista ensimmäistä verotetaan suhteellisella ja jälkimmäistä progressiivisella verokannalla. Eli mitä suuremmat ansiotulot ovat, sitä suurempi veroprosentti on. (Niskanen & Niskanen 2007, 12.)

Avoimessa yhtiössä on vähintään kaksi yhtiömiestä, jotka päätöksenteossa ovat tasavertaisessa asemassa. Yrityksen varat ja velat kuuluvat yhtiölle, mutta jokainen yhtiömies vastaa yhtiön veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Avoimen yhtiön perustaminen ei vaadi pääoman sijoittamista yhtiöön. Yhtiömiehelle voidaan maksaa palkkaa yhtiöstä, mikäli tämä työskentelee yhtiössä. Varoja voidaan nostaa myös yksityisottoina.

Yhtiön tulos verotetaan yhtiömiesten ansio- ja pääomatuloina. (Niskanen & Niskanen 2007, 12.)

Kommandiittiyhtiössä on kaksi tai useampia yhtiömiehiä. Vähintään yhden heistä on oltava vastuunalainen ja vähintään yhden äänetön yhtiömies. Vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiön veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Äänetön yhtiömies sijoittaa yhtiöön pääomaa, mutta hänellä ei ole osallistumisoikeutta yrityksen päätöksentekoon tai asioiden hoitoon. Äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu sijoitettuun pääomapanokseen. Hänen voitto-osuudestaan sovitaan yhtiösopimuksessa ja tulonsa jaetaan pääoma- ja ansiotuloon pääomapanoksen perusteella. (Niskanen & Niskanen 2007, 12.)

Suuret yritykset ovat yleensä osakeyhtiöitä. Osakeyhtiön perustamiseen tarvitaan yksi tai useampi henkilö, joka voi olla yksityinen tai julkinen. Osakepääoma jaetaan samanarvoisiin osakkeisiin ja sen suuruus määritetään osakeyhtiölaissa. Korkeinta päätösvaltaa käyttää yhtiökokous, johon osakkaat kokoontuvat. Kokous valitsee yhtiölle hallituksen, joka nimittää toimitusjohtajan. Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Virallisen tilinpäätöksen voitto voidaan jakaa osinkoina osakkaille osakeomistusten suhteessa. Osingon saajan verotus riippuu siitä, onko osinkoa jakava osakeyhtiö yksityinen vai julkinen. Verotukseen vaikuttaa myös mm. se, onko osingon saaja yksityishenkilö vai toinen yritys. (Niskanen & Niskanen 2007, 12–13.)

Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan vähintään kolme luonnollista tai oikeushenkilöä. Tavoite on tukea jäsenten elinkeinoa tarjoamalla heille osuuskunnan palveluja. Palveluja voidaan tarjota myös muille kuin jäsenille. Oikeudelliselta muodoltaan ja verotukseltaan osuuskunta muistuttaa osakeyhtiötä. Jäsenet suorittavat osuusmaksun ja päätöksenteko tapahtuu kokouksissa. Osuuskunnan jäsenillä ei ole henkilökohtaista vastuuta osuuskunnan toiminnasta. (Niskanen & Niskanen 2007, 13.)

4.2 Sivutoiminen yrittäjäyys

Sivutoiminen yrittäjä ansaitsee toimeentulonsa pääasiassa muutoin kuin itsenäisenä yrittäjänä. Hän voi olla palkansaaja, eläkeläinen, opiskelija tai tietyin ehdoin myös työttömyysetuutta saava henkilö. Sivutoiminen yrittäminen voi olla osa-aikaista tai kausiluonteista. Harkittaessa sivutoimisen yrityksen perustamista on syytä selvittää, mitä vaiku-

tuksia sillä on esimerkiksi verotukseen, sosiaalietuuksiin tai työttömyysturvaan. (TEK:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Perustamismuodollisuudet ovat samat niin päätoimiselle kuin sivutoimisellekin yritykselle. Yritysmuodosta riippumatta on tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin. Vain yksityisen elinkeinonharjoittajan, joka harjoittaa toiminimellään yritystoimintaa omassa asunnossaan ilman erillistä pysyvää liiketilaa ja jonka palveluksessa ei ole perheen ulkopuolista työvoimaa, ei tarvitse tehdä perustamisilmoitusta kaupparekisteriin. Siinä tapauksessa riittää ilmoitus Verohallintoon. (TEK:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Sivutoimisestikin yritystoimintaa harjoittavan yrittäjän on otettava YEL-vakuutus, jos hänen arvioitu vuotuinen työtulonsa on vähintään 7 303, 99 euroa (vuonna 2013) ja yritystoiminta on kestänyt vähintään neljä kuukautta. Vakuuttamisvelvollisuus koskee niin työ- kuin virkasuhteessakin olevia työntekijöitä. Ainoastaan vanhuuseläkkeellä olevalla henkilöllä vakuuttamisvelvollisuutta ei ole. (TEK:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

4.3 Verkkokauppa

Sähköinen liiketoiminta on yritysten ja niiden asiakkaiden, tavarantoimittajien ja muiden sidosryhmien välistä tiedon, palvelujen ja tavaroiden siirtoa (Aalto, Järvinen, Halonen, Wihuri & Juote 2000, 9). Se voi auttaa lisäämään yrityksen liikevaihtoa, vähentää kuluja ja kehittää toimintaa. Negatiivisiakin piirteitä sähköisellä kaupankäynnillä on. Näitä ovat mm. logistiset ongelmat, luottamuksen puute, tietoturvaongelmat, sosiaalisen kanssakäymisen puute, lailliset, verotukselliset tai sopimustekniset ongelmat ja kannattavuuden arvioinnin vaikeus (Aalto ym. 2000, 28–32.)

Yksinkertaisimmillaan verkkokauppa on internet-sivu, josta on mahdollista selata, tutkia, vertailla ja ostaa tuotteita ja palveluja (Vehmas 2008, 10). Sieltä löytyy myytävien tuotteiden tuotetiedot ja tapa, jolla tuotteen voi hankkia sähköisesti. Koko ostoprosessi tuotteen löytämisestä sen ostamiseen ja tilausvahvistuksineen hoidetaan verkossa etäkauppana.

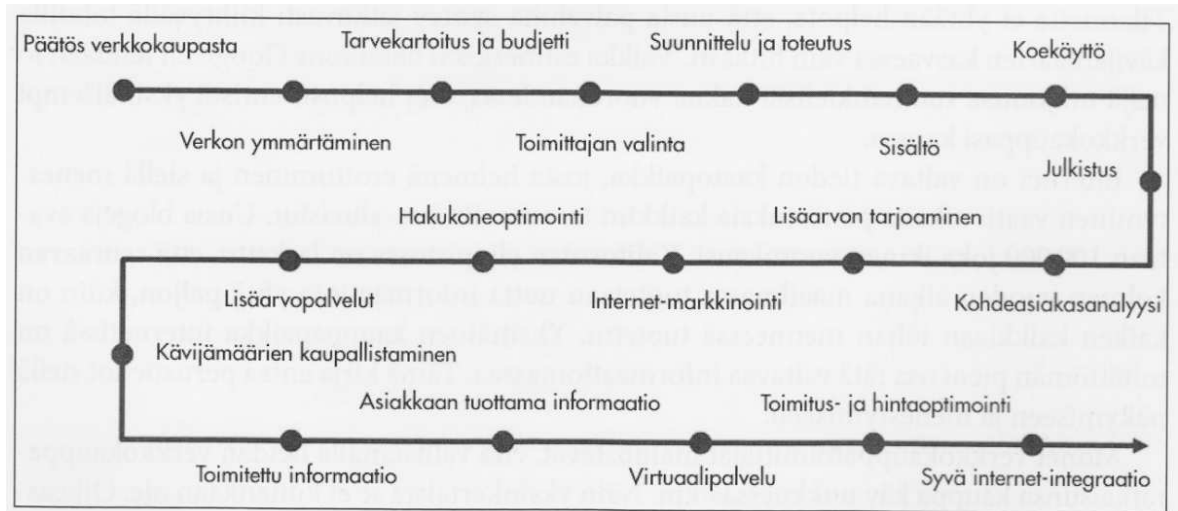
Tilaus-toimitusketjun nopeus, uusien asiakkaiden löytäminen, maantieteellisten alueiden merkityksen väheneminen ja varastotarpeen väheneminen ovat hyviä esimerkkejä verkkokaupan hyödyistä. Koska käsityöyrittäjän voi olla vaikeaa saada tuotteitansa myyntiin ja näkyville esimerkiksi kauppojen hyllyille, verkkokauppa voi olla oiva ratkaisu ongelmaan. Myös tuotteiden hintaa voidaan pitää kohtuullisempänä jos tarvita liike- ja varastotiloja, koska kustannukset ovat yrittäjälle huomattavasti pienempiä. Toimitusketjusta voi jäädä useitakin välikäsiä pois. (Aalto ym. 2000, 24–25; Vehmas 2008, 25.)

Verkkokaupan käynnistäminen voidaan jakaa kolmeen tasoon (Kuva 7). Ensimmäisellä tasolla avataan julkisesti verkkokauppa, toisella kasvatetaan kävijä- ja asiakasmäärää ja kolmannella tähdätään menestykseen omalla toimialalla. Ennen ensimmäistäkään vaihetta on tehtävä päätös verkkokaupan perustamisesta. (Vehmas 2008, 143.)

Ensimmäisellä tasolla verkkokaupan avaus on prosessi, joka lähtee omien resurssien kartoituksesta. Paljonko on käytettävissä osaamista, rahaa ja aikaa? Määritetään omat tarpeet verkkokaupalle ja toimintasuunnitelma, jossa esitetään millaisia tuottoja odotetaan ja millä aikavälillä, milloin verkkoliiketoiminnan perustamisen kulut on katettu ja toiminta alkaa olla kannattavaa. Verkkokaupan toimittajan valinnan jälkeen alkaa itse kauppapaikan rakentaminen. Lopulta kauppa testataan, otetaan käyttöön ja aloitetaan markkinointi. (Vehmas 2008, 143–145.)

Verkkokaupan avaamisen jälkeen on olemassa edellytykset onnistuneelle liiketoiminnan käynnistämiseksi. Kuvan keskimmaisella tasolla määritellään kohdeasiakkaat, markkinoidaan verkkokauppaa netissä ja laajennetaan näkyvyyttä mm. hakukoneiden avulla. Tavoitteena on vakiinnuttaa ja nostaa kävijämäärä yli kriittisen kävijätavoitteen sekä muuttaa kävijät asiakkaiksi. Näin voidaan saavuttaa tunnettuus sekä kannattava verkkoliiketoiminta. (Vehmas 2008, 274.)

Alimmalla tasolla viedään verkkokauppa kohti läpimurtoa hiomalla toimintaa. Se on haastavaa, muttei mahdotonta. Hyvän onnen lisäksi tarvitaan mm. selkeän lisäarvon tuomista asiakkaille, oman innon tuotteista tartuttamista asiakkaisiin, palvelun tarjoamista asiakkaille heille sopivalla hetkellä, toimitusketjun tehostamista sekä verkkokaupan ja sen sisällön kehittämistä. (Vehmas 2008, 316–317.)

Kuva 7. Verkkokaupan käynnistäminen (Vehmas 2008, 2.)

Verkkokaupassa on tärkeää tuotevalikoiman suuntaaminen kohderyhmälle sekä tuote-tarjonnan ja ostajan yhteensaattaminen. Tuotevalikoimaa pitää pystyä helposti tarkastelemaan. Myös verkkokaupan ulkoasu on tärkeä, sen on oltava toteutettu huolellisesti ja loogisesti, helposti käytettävä ja myös koko ajan ylläpidetty. (Vehmas 2008, 35–36.)

4.4 Yrittäjän toimeentulo ja rahoitus

Yrityksen tavoite on maksimoida omistajiensa varallisuus tai luoda lisäarvoa omistajil-le. Yrityksen perustajilla on liikeidea, jonka toteuttamiseksi he sijoittavat rahaa yrityk-seensä. Tämä pääoma sijoitetaan tuloa tuottavaan omaisuuteen, kuten laitteisiin. Har-voin yrittäjäksi alkavalla on kaikki tarvittava alkupääoma itsellään, vaan sitä on haettava ulkopuolisilta sijoittajilta tai rahoittajilta. (Niskanen & Niskanen 2007, 8-9.)

Rahoitussuunnittelu kuuluu olennaisena osana liiketoimintaa aloittavan yrityksen suun-nitteluprosessiin. Rahoitussuunnitelman avulla selvitetään, paljonko rahaa yrityksen toiminta tarvitsee. Määritellään oman pääoman ja vieraan pääoman osuus rahoituksesta. Pitkäkestoisten investointien osalta rahoitustarve on kohtalaisen helppo arvioida. Inves-toinnit ovat yleensä suuria kertamenoja, kuten tuotantotilat ja laitteet. Käyttöpääoman vaatiman rahoituksen arviointi on huomattavasti vaikeampaa. (Niskanen & Niskanen 2007, 340.)

Yritysten rahoitus järjestyy pääasiassa kolmesta eri lähteestä eli yrittäjän omasta rahoituksesta, lainoista ja mahdollisista avustuksista. Omalla rahoituksella on suuri merkitys muun rahoituksen järjestymiselle. Yrityksen rahoituslähteitä löytyy eri tarkoituksiin ja yrityksen erilaisiin elinkaaren vaiheisiin.

Ennen yrityksen perustamista ovat käytettävissä ainakin seuraavat rahoituslähteet:

- Keksintösäätiön hallinnoima esihautomovaihe, jossa tarkoituksena on löytää lupaavat yritysaihiot ja jalostaa hanketta ennen yrityksen perustamista. (Business Fellows:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)
- Yliopistoista ja tutkimuslaitoksista löytyy rahoitusinstrumentti, joka vuosina 2008–2014 käynnissä olevana ohjelmana tunnetaan nimellä TULI (tutkimuksesta liiketoimintaa). Lupaavan yritysaihion ympärillä tuotetaan useita selvitystöitä ennen yrityksen perustamista. (Business Fellows:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)
- Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työttömälle työnhakijalle tai palkkatyöstä, opiskelusta taikka kotityöstä kokoaikaiseksi yrittäjäksi alkavalle starttirahaa. Sen edellytyksenä on mm. päätoiminen yrittäjyys, riittävät valmiudet yritystoimintaan, mahdollisuudet kannattavaan toimintaan ja tarpeellisuus toimeentulon kannalta. Yritystoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin tuki on myönnetty. Starttiraha koostuu perustuesta ja lisäosasta. (TE-palvelujen www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Kun yritys on perustettu, ensimmäiset rahoitusinstrumentit löytyvät usein TE-keskuksesta. Sen tukimuotoja ovat mm.

- Käynnistysavustus (hautomoraha), joka edellyttää hautomosopimuksen tekemistä ja yrityshautomon tiloihin asettumista. Ainoa rahoitusmuoto, joka taipuu myös yrittäjän palkkaan.
- Valmisteluraha, jonka avulla voidaan teettää konsulttiselvitys yrityksen kansainvälistymiseksi tai kartoittaa yrityksen mahdollisuuksia aloittaa laajempi tuotekehitysprojekti. Jos esiselvitykset näyttävät lupaavilta, voidaan anoa yrityksen kehittämisavustusta kansainvälistymiseen.
- Hankerahoitus liikkeenjohdon taitojen kehittämiseen tai tuotannon optimoimiseen
- Investointituki maakunnissa sijaitseville yrityksille suurempien kone- ja laiteinvestointien tekemiseen

- Valmiiksi tuotteistetut asiantuntijapalvelut yrityksen eri osa-alueille, kuten yritysidean arviointiin, liiketoimintasuunnitelman laatimiseen, muotoilun ja graafisen viestinnän kehittämiseen, myynnin ja markkinoinnin kehittämiseen tai kansainvälistymiseen. (Business Fellows:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Mikäli yritysidea on tekninen, myös TEKESin (teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus) rahoitusinstrumentit ovat yksi rahoitusvaihtoehto. TE-keskuksen ja TEKE-Sin tarjoamien rahoitusmuotojen ohella on mahdollista saada julkista seed-rahoitusta yrityshautomoiden ja osaamiskeskusohjelmien kautta. Alkuperältään ne ovat joko maakunta- tai EU-lähtöisiä. (Business Fellows:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Pankit ja rahoituslaitokset ovat tärkeitä yritysten rahoittajia. Yleisin käyttöpääoman rahoitustapa on luotollinen tili, jonka pankki myöntää. Pankkilainat ovat merkittävin yritysten vieraan pääoman lähde. Rahoitusyhtiöillä on tarjolla myös osamaksu- ja leasing – rahoitusta, joita kannattaa käyttää esimerkiksi koneita ja laitteita hankittaessa yrityksen käynnistämävaiheessa. (Yrittäjät www-sivut 2014, hakupäivä 26.3.2014.)

Vakuutusyhtiöt myöntävät sijoitus- ja muita lainoja yrityksille. Ne osallistuvat myös joukkovelkakirjalainojen merkintöihin. Joukkovelkakirja on usealta sijoittajalta kerätyn lainasumman vakuudeksi annettu velkakirja, jossa laina jaetaan useisiin samansuuruisiin osiin. (Niskanen & Niskanen 2007, 28–29.)

Valtion omistama Finnvera myöntää rahoitusta yritystoiminnan aloittamiseen, kasvuun, kehittämiseen ja kansainvälistymiseen liittyviin investointeihin sekä käyttöpääomaan. Tyypillisiä rahoituskohteita ovat kone- ja laiteinvestoinnit, toimitilat ja kasvuun tarvittava käyttöpääoma. Sen rahoituspalvelut on tarkoitettu pienille ja keskisuurille yrityksille. Osaan sen rahoituksesta sisältyy valtion ja EU:n tukea, josta yritykset hyötyvät alempina rahoituskustannuksina. (Yrittäjät www-sivut 2014, hakupäivä 26.3.2014.)

ELY-keskukset (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset) voivat olla mukana rahoittamassa pk-yritysten kehittämis- ja investointihankkeita. ELY:n rahoitus on harkinnanvaraista avustusta tai teknologiahankkeissa myös lainaa. Mukana on usein myös EU:n rahoitusta. Rahoituspäätökset tehdään hankearvioinnin perusteella. ELY-keskus tarjoaa myös rahoitukseen liittyvää neuvontaa ja konsultointipalveluja. Lapin ELY-keskuksissa on viime aikoina suunnattu yritysrahoitusta pk-yritysten kasvun ja kehittymisen tukemi-

seen. Rahoitusta on saanut erityisesti tuotannollista toimintaa harjoittavien sekä palvelualueilla toimivien pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavat hankkeet. (Yrittäjät www-sivut 2014, hakupäivä 26.3.2014; ELY-keskuksen www-sivut 2013, hakupäivä 26.3.2014.)

Suurikaan rahoitus ei korvaa toimivaa ja tarkkaan harkittua liiketoimintasuunnitelmaa, joka tuo yritykseen tuloa maksavilta asiakkailta. Julkisen rahan varaan liiketoimintaa ei voi rakentaa. (Business Fellows:n www-sivut, hakupäivä 27.3.2014.)

Kulttuurin alan rahoittajia Lapissa ovat mm. EU:n Botnia-Atlantica ohjelma, North Finland, Pohjois-Suomen EAKR-ohjelma, Rakennerahastot-palveluportaali, Kemin kaupunki, Kansan sivistysrahasto, Kemi-Tornion Alueen Kehittämiskeskus, Koneen Säätiö, Lapin liitto, Lapin Taidetoimikunta, Mediatonic, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetusministeriö, Suomen kulttuurirahasto, Suomen Kulttuurirahasto – Lapin rahasto, Taidesäätiö Merita, Taidesäätiö Pro Arte, Taiteen keskustoimikunta ja Valtion taidetoimikunnat, Barents Reunion, Norden Pohjoismainen kulttuuripiste, Pohjoismaiset rahastot ja Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto. (Lapin korkeakoulukonserni, hakupäivä 26.3.2014.)

5 KÄSITYÖTAIDON VAATIMUKSIA JA KÄSITYÖLÄISEN PIIRTEITÄ

Ihmisen luovuuteen vaikuttaa persoonallisuuden lisäksi tuote ja sen toteutusprosessi sekä motivaatio toimia. Toisaalta luovuus on tapa ajatella, kokea, aistia ja tuntea. Käsityöhön luovuus liittyy aina.

Taidot, tiedot ja arvot ovat ne osa-alueet, jotka liittyvät teknologiseen kyvykkyyteen. Taitoja ovat tutkimisen, keksimisen, soveltamisen, arvioinnin ja kommunikoinnin taidot. Tietoa tulee omata mm. materiaaleista, energiasta ja kontrollista. Arvot puolestaan käsittävät esteettiset, taloudelliset, teknologiset ja moraaliset tekijät. (Anttila 1992, 48.)

Käsityötaitojen oppimiseen ja käsityössä menestymiseen tarvitaan tiettyjä tekijöitä. Näitä ovat esimerkiksi yleinen älykkyys ja kyky suoriutua tehtävistä, luova ajattelu, käsien motorinen toiminta ja sujuvuus, avaruudellinen hahmottamiskyky, käsien ja silmien koordinaatiokyky, informaation käsittelykyky, sosiaalisuus, sitkeys, motivaatio sekä aktiivinen ja myönteinen asenne. (Anttila 1992, 49–50.)

5.1 Käsityöalan yrittäjän työn vaatimuksia

Vaikka käsityöyrittäjälle usein kannattavaksi liiketoiminnaksi riittää itsensä työllistäminen, yrittäjän työn vaatimuksia voidaan kuitenkin ajatella olevan ammattitaito, näkemyksellisyys, suunnitelmallisuus ja toteuttamiskyky. Jos joku edellä mainituista puuttuu, on kannattavaa liiketoimintaa useimmiten hankala saada aikaan. (Vesalainen, Förstti, Nieminen, Soini & Viitala 1996, 7-11.)

Liiketoiminnan ydin on ammattitaito. Ilman sitä liiketoiminta ei ole oikein toteuttamiskelpoista eikä tekijänsä hallussa. Näkemyksellisyys ja kyky havainnoida ympäristöä ja toimintamahdollisuuksia on toinen keskeinen vaatimus. Yrittäjän täytyy olla utelias ja kiinnostunut uusista asioista ja kehittää jatkuvasti sekä itseään että yritystään ympäristön ja asiakaskunnan vaatimusten ja toiveiden suuntaan. (Vesalainen ym. 1996, 8-9.)

Suunnitelmallisuuteen liittyy uuden liiketoiminnan perustamisen yhteydessä vähintäänkin liikeidean suunnittelu, kannattavuuslaskenta ja rahoitussuunnittelu. Olennaista on myös tiedon hankkiminen, jotta päätöksiä aloittamisesta voidaan tehdä faktatiedon pe-

rusteella. Täytyy pystyä myös tuottamaan vaihtoehtoja toiminnalleen. Vaikka kuinka olisi hyvin suunnitellut yrityksen aloittamisen ja toiminnan, täytyy löytyä kykyä saada aikaan eli toteuttaa suunnitelmia. Osaamisen puutteet on tunnustettava ja ne täytyy ottaa huomioon riskitekijöinä yritystoimintaa harkittaessa. (Vesalainen ym. 1996, 10.)

5.2 Omat edellytykseni yrittäjäksi ryhtymiselle

Omien persoonallisten piirteideni ja oman osaamiseni selvittäminen on tärkeää ennen kuin voin tehdä päätöksen yrityksen perustamisesta. Olisiko joku muu kuin yrittäminen parempi tapa toimia? Riittääkö oma luovuuteni? Pystyn kyllä tekemään paljon, siistiä jälkeä, pikkutarkasti ja täsmällisesti monenlaisia käsitöitä. Olenko silti vain tavallinen käsityön harrastaja? Onko minusta käsityöalan yrittäjäksi? Riittääkö minulla rohkeutta, entä tietoa? Olenko tarpeeksi kyvykäs toteuttamaan suunnitelmiani? Uskallanko joka tilanteessa esittää asiani, pitää puoleni tai kysyä neuvoja tarvittaessa? Nämä ovat joitain kysymyksiä, joihin minun tulee löytää vastaus ennen päätöstä yrittäjäksi ryhtymiseksi.

Vahvuuksiani ovat organisointikyky, määrätietoisuus, monipuolinen koulutus, elämänkokemus ja ammattitaito. Heikkouksiani taas ovat epävarmuus ja arkuus.

Kirjassa ”aloitanko oman?” on liitteenä Yrittäjäroolin osaamisalueiden arviointi – ja Yrittäjäominaisuuksien testit. Ensimmäisessä testissä arvioidaan orientoitumista ja toisessa kymmentä yrittäjyyteen liittyvää osa-aluetta, jotka ovat itseluottamus, epävarmuuden sietokyky, suoritustarve, määrätietoisuus ja pitkäjännitteisyys, luovuus, suunnitelmallisuus, oma-aloitteisuus, yhteistyökyky, myönteisyys/kyky tarttua tilaisuuksiin sekä itsenäisyyden tarve. (Vesalainen ym. 1996, 15–21.)

Testien tulosten perusteella orientoitumiseni on tasaisesti jakautunut tuottamaan mahdollisuuksia, toteuttaa niitä, toimia yrittäjänä sekä johtajana. Toisen testin tuloksen perusteella minulla olisi riittävästi yrittäjän työssä tarvittavia ominaisuuksia ja ne ovat jakaantuneet mitattavien osa-alueiden suhteen mielestäni odotetulla tavalla. Epävarmuuden sietokyky, itseluottamus ja luovuus ovat heikoimpia, vahvimpia taas määrätietoisuus ja oma-aloitteisuus. Siltikään mikään osa-alue ei ollut heikoin eikä vähitenkään pisteitä saaneet alueet olleet huonoja.

6 MARKKINATUTKIMUS

Selvittääkseni Kemin alueen käsityöharrastajien ja luovien alojen opiskelijoiden tarpeita tein markkinatutkimuksen. Päämääränä oli hankkia tietoa siitä, minkälaista toimintaa he Kemin alueelle toivovat ja millaisia puutteita he ovat havainneet kädentaitojen harrastusmahdollisuuksiin liittyen.

Tutkimuksen avulla on tarkoitus pystyä hahmottamaan, onko alalla uudelle toiminnalle minkäänlaisia markkinamahdollisuuksia. Vastaukset selvittävät, onko asiassa tarpeen tehdä lisätutkimuksia tai riittääkö tutkimustulos tekemään päätöksen, ettei yritykselle, yhdistykselle tai osuuskunnalle ole seudulla tarvetta.

6.1 Kohderyhmän kartoitus

Markkinatutkimukseni kohderyhmään valitsin sekä alan opiskelijoita että käsitöiden harrastajia. Opiskelijoista halusin mukaan tutkimukseen Kemin alueella asuvia Ammattiopisto Lappian Torniossa opiskelevia vaatetusalan artesaaneja ja kuva-artesaaneja sekä Louelta valmistuvia artesaaneja tekstiili-, keramiikka- ja puualalta sekä Lapin AMK:n kuvataiteilijat Tornioista.

Käsitöiden harrastajia tavoitin Kivalo-opiston ja paikallisten erikoisliikkeiden kautta. Myös kemiläiset ja keminmaalaiset ystäväni ja tuttavani, jotka jollain tavalla tekevät käsitöitä, saivat kutsun vastaamaan kyselyyn.

6.2 Markkinatutkimuksen suunnittelu

Tutkimuksen suunnittelussa oli mietittävä tarkoin esitettävät kysymykset ja niiden muotoilu. Kysymysten tuli olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja helposti ymmärrettäviä. Tavoitteena oli tehdä lyhyt, mutta kattava kysely, jonka vastaukset olisi helppo tulkita.

Opiskelijoiden saavutettavuus oli asia, joka oli selvitettävä ennen kyselyn toteuttamista. Lähetin sähköpostia Ammattiopisto Lappiaan, Lapin AMK:lle ja Kivalo-opistolle kysyäkseen, miten tavoitan kohderyhmäni. Tarkoitukseni ei ollut turhaan lähettää kyselyä

koko opiskelijakunnalle, koska tarvitsin vain pienen ryhmän vastauksia. Sainkin oppilaitosten yhteyshenkilöiden välityksellä kohdennettua kyselyt oikeille opiskelijaryhmille.

Kyselyssä pyrin noudattamaan tiettyjä ohjenuoria, joiden koin helpottavan sekä vastaamista että vastausten tulkintaa. Pyrin pitämään kysymykset loogisessa järjestyksessä ja kysymään tarvittavat asiat kohtuullisen tarkasti. Taustatietoja kysyin mahdollisimman vähän, mutta tarvitsin niitä kuitenkin jonkin verran vastausten tilastollista käsittelyä varten. Montaa täysin avointa kysymystä en käyttänyt, mutta jätin kommenteille ja ideoille tilaa vastauksiin. Pyrin merkitsemään yksityiskohtaiset vastausohjeet sekä yksittäisten kysymysten kohdalla että lomakkeen alussa.

Markkinatutkimusta varten oli pyydettyä tutkimuslupa organisaatioista, joissa kysely suoritettiin. Tutkimusluvassa puhutaan hyvästä eettisestä tutkimuskäytännöstä. Se tarkoittaa, että ihmisiin kohdistuvassa tutkimustyössä on huomioitava humanin ja kunnioittavan kohtelun edellyttämät näkökohdat. Anonyymiyden takaaminen ja luottamuksellisuus on otettava huomioon aineiston keräämisessä. Kysely- ja haastatteluaineistojen hallussapitoa säätelee tietosuojalaki, joten on huolehdittava siitä, että lomakkeet pysyvät tutkijan hallussa.

6.3 Tutkimuksen suoritus

Opiskelijoille ja omille tuttavilleni tein kyselyn sähköisesti. Tutkimusmenetelmäksi valitsin Webropol-ohjelman, koska se oli minulle tutumpi kuin muut vastaavat tutkimustyökalut. Liikkeiden asiakkaille ja Kivalo-opiston opiskelijoille kysely oli tehtävä paperimuodossa. Paperikyselyyn liitin lisäselvityksen tutkimuksesta ja vastausohjeet, sähköisessä muodossa vastaanottajat saivat ohjeet sähköpostissa. Markkinatutkimuksen kysymykset löytyvät liitteestä 1.

Lähetin sähköpostilla kyselyn Kivalo-opiston opettaja Satu-Minna Röytälle, joka tulosti lomakkeet ja toimitti täytettäväksi omalle ryhmälleen. Sähköpostin tai Facebook-viestin välityksellä lähetin kyselyn myös parille kymmenelle ystävälleni.

Ammattiopisto Lappiassa yhteyshenkilönä toimineelle Mika Leinoselle toimitin sähköpostilla saatekirjeen ja linkin Webropol-kyselyyn toimitettavaksi kohderyhmän artesaaniopiskelijoille. Samoin toimin Lapin AMK:n Leena Alalääkkölän ja Jari Penttisen kanssa, jotka toimittivat kyselyn kuvataiteilijaryhmälle.

Paperisena versiona kyselyn toimitin täytettäväksi Pienen lankapuodin, Ompeluxin ja Kangasmaailman asiakkaille sekä Kivalo-opistolle opettaja Vuokko Lammassaarelle, jonka kahden ryhmän opiskelijat vastasivat tutkimukseen. Kirjallisten kyselyiden vastaukset siirsin manuaalisesti Webropol-kyselyyn itse.

Suuri osa kohderyhmästä halusi osallistua tutkimukseen mielellään ja sainkin heiltä hyvin vastauksia. Parissa erikoisliikkeessä vastauksia tuli vain vähän, josta syystä vastausprosentti kirjallisiin kyselyihin oli n. 50. Riippuen paikasta vastausprosentti vaihteli välillä 5-100 %. Sähköisesti vastauksia sain 21 kpl. Yhteensä vastauksia sain 63 kpl. Toivoin hieman suurempaa vastausmäärää, mutta näistäkin vastauksista kävi hyvin selväksi pääasiat.

6.4 Markkinatutkimuksen tulosten tarkastelu

Vaikka tutkimukseen vastanneiden määrä ei ollut valtava, sain selkeitä tuloksia. Useissa vastauksissa tuli esille täysin samansuuntaiset toiveet.

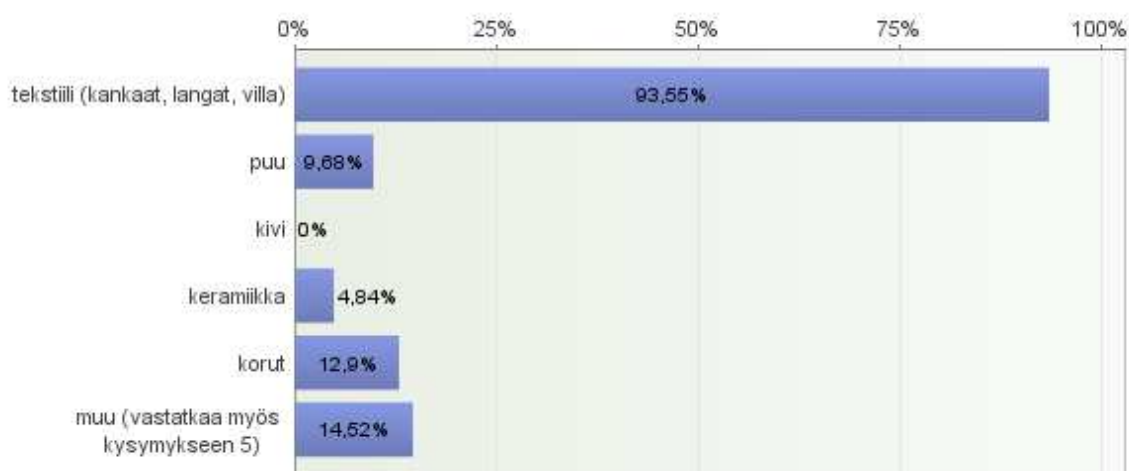
Vastaajista 97 % oli naisia. Vastaajien keski-ikä oli 53 vuotta, nuorin oli 20-vuotias ja vanhin 84-vuotias. Eläkeläisiä vastaajista oli hieman yli puolet (Kuva 8).

Kuva 8. Taustatietoja

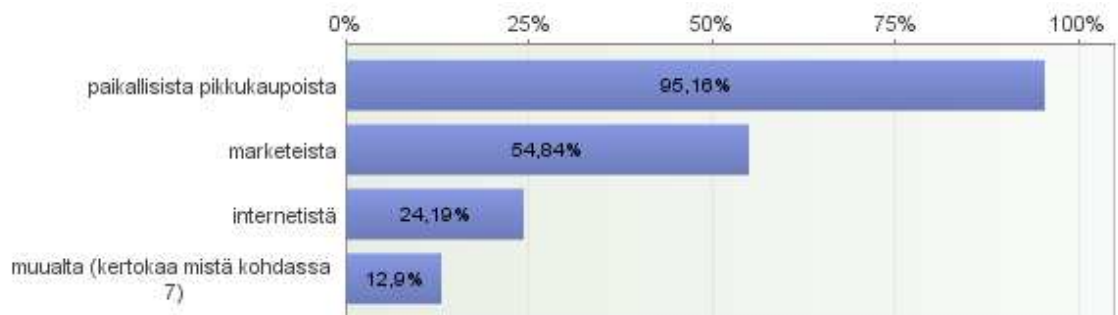
Kyselyyn vastanneista 86 % teki käsitöitä itselleen ja perheelleen ja 67 % lahjaksi. Myyntiin käsitöitä teki vain noin 5 % vastanneista. He möivät tekemiään tuotteita joko myyjäisissä tai Facebookin välityksellä. Lähes kaksi kolmasosaa teki käsitöitä useita kertoja viikossa ja reilu viidennes kerran viikossa.

Valtaosa käytti materiaalinaan tekstiilejä, jakauma käy ilmi alla olevasta kuvasta. Yli 14 % käytti materiaalinaan joko lasia, kierrätysmateriaaleja, massaa, nahkaa, paperia tai teki taidetta. Kyselyyn vastanneista kukaan ei käyttänyt materiaalinaan kiveä, mikä johtuneekin ainakin osin siitä, että artesaaniopintojen kivilinja on jo lopetettu eikä alan opiskelijoita ei ollut Kivalo-opistonkaan vastaajissa (Kuva 9).

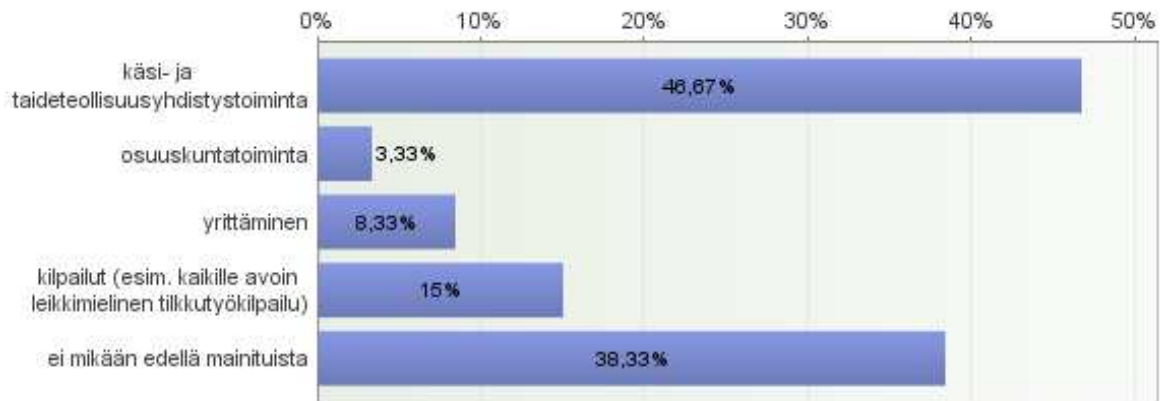
Kuva 9. Käytetyt materiaalit

Kuva 10 havainnollistaa, mistä vastaajat hankkivat materiaalia harrastukseensa. Paikallisia pikkukauppoja materiaalinhankintapaikkana suosi 95 % vastaajista ja yli puolet hankki tarvikkeita myös marketeista. Internetistä tarvikkeita oli hankkinut vain noin neljännes. Muita paikkoja materiaalin hankintaan on luonto, messut, kirpputorit sekä Oulun ja Ruotsin erikoisliikkeet.

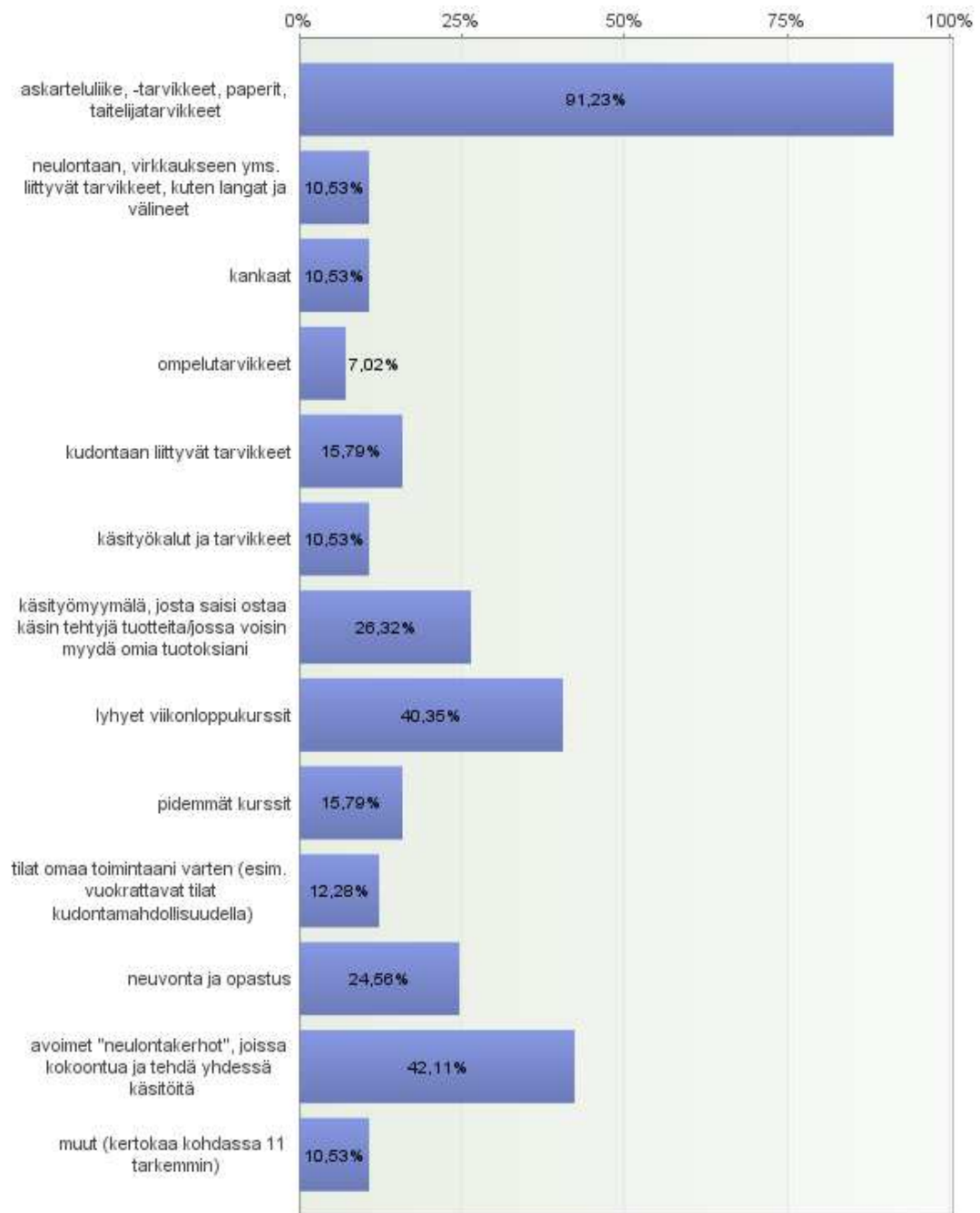
Kuva 10. Tarvikkeiden hankinta

Kysyttäessä mikä kädentaitojen alalla kiinnostaisi, lähes puolet vastasi käsi- ja taideteollisuusyhdistystoiminta. Osuuskuntatoiminta kiinnosti vain noin 3 % vastaajista (Kuva 11).

Kuva 11. Kiinnostuksen kohteet

Vastausten perusteella Kemistä puuttuu askarteluliike, josta voisi hankkia askartelutarvikkeita, papereita ja taitelijatarvikkeita. Tällaisen koki puutteeksi jopa 91 % vastaajista, kuten Kuva 12 selkeästi tuo esille. Seuraavaksi eniten (42 %) toivottiin avoimia ”neulontakerhoja”, joissa kokoonnuttaisiin yhdessä tekemään käsitöitä. Yli 40 % vastaajista toivoi myös lyhyitä viikonloppukursseja.

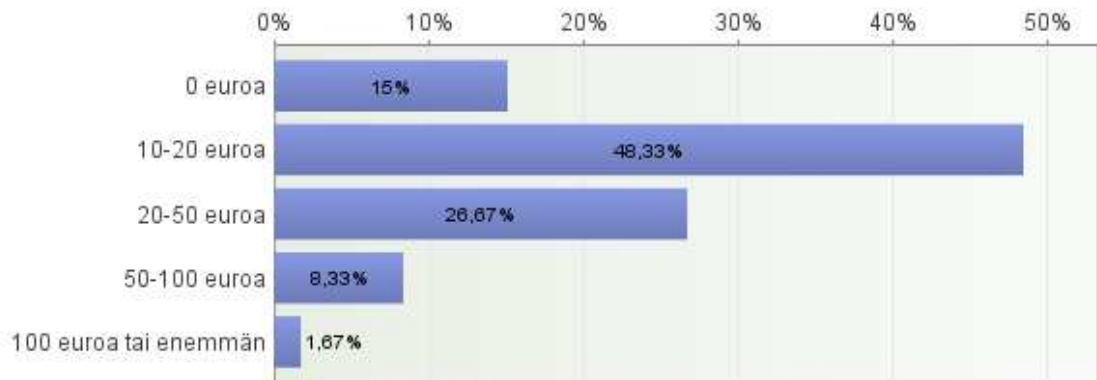

Kuva 12. Kemin alueen kädentaitajien toiveita

Muita toiveita oli tila kangaspuilla kudontaa varten, kudontapiiri ja paikka josta saada kudontaan liittyviä tarvikkeita. Toivottiin myös liikettä, josta saada käsityökaluja ja –tarvikkeita. Tekstiileistä kaivattiin laajempaa ja laadukkaampaa kangasvalikoimaa, erikoislankaliikettä ja lisää valikoimaa neulelankoihin. Myös sisustussuunnittelupalveluita toivottiin sekä lasitöihin liittyviä tarvikkeita. Väliaikaisesti vuokrattavat harrastetilat ja suuri ”roiskepaikka” eli poikkitaiteellinen tila, jossa voisi maalata, värjätä ja olla ”isosti” tuli esille. Vanhan neuvonta-aseman kaltainen käsityötarvikkeisiin ja käsityön tekemiseen liittyvä kahvila/käsityöasema/myymälä/käsityötarvikkeiden ostopaikka, jossa

olisi myös kaikenlaisia lyhyitä käsityökursseja kädentaitojen ylläpitämiseksi, löytyi myös vastauksista. Eräässä vastauksessa kiteytettynä toiveena oli paikka, jossa voisi tehdä käsitöitä, myydä käsitöitä joko itse tai jonkun muun toimesta, säilyttää materiaaleja ja jossa olisi leikki-tila lapsille ja kahvio sekä kaikenikäisiä ja kaikenlaisia ihmisiä, niin käsityöläisiä, taiteilijoita, valokuvaajia.

Rahaa oli noin puolet valmis käyttämään palveluiden saamiseen 10–20 euroa kuukaudessa. Valmius palveluista maksamiseen näkyy Kuva 13.

Kuva 13. Palvelumaksujen jakauma

Vastauksista kävi myös ilmi, että ei tiedetä, mitä kaikkea on tarjolla ja toivotaan koottua tietoa palveluista. Ihmisten kateutta pitäisi saada kitkettä pois ja positiivisuutta tilalle. Pelisääntöjen ja lakien tuominen esille oli toivottavaa uskomusten ja luulojen tilalle.

7 HAASTATTELUT

Markkinatutkimuksen tulokset kertoivat, mitä käsityön harrastajat toivovat ja mitä puutteita he kokevat Kemin alueella olevan. Haastattelujen tarkoituksena oli selvittää mahdollisen yritys-, yhdistys- tai osuuskuntatoiminnan onnistumisen mahdollisuuksia, toiminnan edellytyksiä ja muuta taustatietoa asiaan liittyen. Haastateltaviksi valitsin eri organisaatioista henkilöitä, joista jokaisella on merkittävää tietoa liittyen aiheeseeni. Haastattelukysymysten miettiminen ei ollut oikein yksinkertaista, koska kaikille ei voinut esittää samoja kysymyksiä, vaan on mietittävä kullekin esitettävät asiat erikseen.

Ensimmäiseksi haastattelin Ammattiopisto Lappiassa opettajana toimivia Vappu Hoolia ja Sirkka Juntusta. Sirkka on toiminut pitkään tekstiilialan opettajana ja harmitteleekin artesaanikoulutuksen loppumisesta Louella. Vappu oli mukana Kemissä aiemmin toimineen, Lapin käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen omistaman käsityökeskuksen toiminnassa. Vappu kertoi Kemissä 1970-luvulla perustetun ja 2000-luvulla lopetetun käsityökeskuksen toiminnasta. Haastattelussa tuli esille, että oli hankala saada aikaan tuottavaa toimintaa. Olisi tarvittu enemmän valtion ja kaupungin avustuksia, koska yhdistyksen tuotot eivät välttämättä kata toiminnan kuluja. Vapun mielestä alueellamme pitäisi olla enemmän materiaalimyyntiä, neuvontapalveluja, lasten kesäkursseja ja joku virkailija, jolta voisi kysyä neuvoa kädentaitoihin liittyen. Hänenkin mielestään artesaanikoulutuksen lopettaminen on lyhytnäköistä, koska taito häviää tekijöiden mukana ja kädentaidoista on monenlaista hyötyä. Suunnittelua olisi opetettava, jotta voidaan tehdäkin jotain. Jos koulutusta ei saada, mahdollisuus harrastuneisuuteen tulee säilyttää. (Hooli & Juntunen 20.3.2014, haastattelu.)

Mahdollisen yritystoiminnan sidosryhmästä haastattelin Kemin kaupungin elinkeinotoimiston projektipäällikkö Tapio Piiraista. Esittelin hänelle opinnäytetyötäni ja sen pohjalta tekemiä havaintojani. Tapion mielestä Kemissä voisi hyvinkin olla kohtauspaikka kädentaitajille ja käsitöiden harrastajille oheistoimintoineen. Toiminta ehkäisisi yksinäisyyttä ja eristäytyneisyyttä. Kemissä on paljon työttömiä ja eläkeläisiä, joilla sosiaaliset kontaktit voivat olla vähissä. Toiminnalle olisi asiakaspotentiaali olemassa ja sillä olisi suuri mahdollisuus toimia onnistuneesti. Tapio kannusti etenemään suunnitelmistani, katsomaan idea loppuun asti. Hänen mielestään Kemin kaupungilla olisi olemassa myös tukitoimintoja toiminnan aloittamiseen mm. avustusten ja tilojen järjestämisen muodossa. (Piirainen 10.4.2014, haastattelu.)

Lapin käsi- ja taideteollisuus ry:stä haastattelin toiminnanjohtaja Birgitta Sasia Rovaniemeltä. Keskustelimme yleisesti käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen toiminnasta, sen historiasta Lapin läänissä ja Meri-Lapin nykyisestä tilanteesta. Birgitan mielestä olisi mahdollista miettiä uudelleen alueella jo lopetetun toiminnan käynnistämistä, mikäli olosuhteet sen mahdollistavat. Tähän tarvittaisiin tukea kaupungilta niin tilojen tarjoamisen kuin avustustenkin muodossa. Järkevintä olisi toimia koko Meri-Lapin alueella, ei vain esimerkiksi Kemissä. Juuri kaupunkien tukikeinojen karsiminen oli suurin syy käsi- ja taideteollisuusyhdistystoiminnan lopettamiseen 2000-luvun alkupuolella alueella. Koska yhdistystoiminta ei ole liiketoimintaa vaan yhteiskunnallista toimintaa ja palvelua, se ei voi toimia ilman tukea ja avustuksia. (Sassi 7.5.2014, puhelinhaastattelu.)

Myös Birgitta Sassi oli surullinen artesaaniopintojen loppumisesta Louella, koska mahdollisuudet kädentaitoihin vähenevät. Käsillä tekeminen on laaja-alaista toimintaa, minä tulokset ovat vaikeasti mitattavissa. Toiminta vaikuttaa paljon mm. ihmisten hyvinvointiin ja kädentaitojen oppimiseen. Koulutusten karsimisen johdosta Taito Lappi järjestää Rovaniemellä mm. lapsille käsityökoulua, jossa tällä hetkellä opiskelee 160 koululaista. (Sassi 7.5.2014, puhelinhaastattelu.)

Olisin halunnut haastatella muutamalla kysymyksellä Ammattiopisto Lappian rehtoria artesaanikoulutuksen alasajosta. Hän ei kuitenkaan vastannut haastattelupyyntöni.

Haastatteluja tulen tekemään vielä opinnäytetyöni päättymisen jälkeenkin. Haluan saada mahdollisimman kattavan ja monipuolisen kuvan alueen tilanteesta ja erilaisista toimintamahdollisuuksista. Myös toimintansa lopettaneiden yrittäjien mielipiteitä haluaisin kuulla, jotta välttyisin tekemästä mahdollisesti samoja virheitä kuin he ovat tehneet.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMINTASUUNNITELMA

Selvitykseni perusteella Pohjois-Suomessa on melko hankala toimia itsenäisesti yksityisyrittäjänä. Oleellista pienyrittäjänä toimimisessa on verkottuminen ja yhteistyö erisidosryhmien ja toisten yrittäjien kanssa. Tähän vaihtoehtona voisi olla osuuskunta, yhdistystoiminta tai yhteisyrittäjäyys. Tarvittaisiin mahdollisesti koordinaattori toimimaan yhteyshenkilönä eri tahojen, kuten yrittäjien, rahoittajien, koulutusorganisaatioiden, yhdistysten ja järjestöjen välillä. Pitkien välimatkojen vuoksi yhteydenpito pitäisi pääasiassa tapahtua sähköisesti. Yritystoiminnan menestyksen oleellisia lähtökohtia ovat osaava yrittäjä, hyvät tuotteet ja toimivat markkinointikanavat.

Haasteita käsityöalan toimijalle ovat mm. yritysten hajasijoittuneisuus, yksin puurtaminen, liiketoiminnan osaamattomuus ja yhteistyön puute. Näihin ongelmakohtiin löytyy apua verkostoitumisesta ja kouluttautumisesta. Nämä kaksi asiaa ovat onnistuneen yritystoiminnan ehdottomia edellytyksiä. Ilman rahoitusta ja avustuksia laaja-alaista yritystai yhdistystoimintaa on toimintaa hankala, ellei mahdotonta, aloittaa.

Yhteisyrittäminen lisää tiedonvälitystä, yritysten välisten yhteyksien lisääntymistä ja asiakasmäärää. Yhteistyöstä täytyy olla hyötyä kaikille osapuolille ja sen on perustuttava luottamukseen, jokaisen on hoidettava oma osuutensa. Yhteistyötä voisi hyödyntää mm. markkinoinnissa, messuille osallistumisessa tai jälleenmyyjien ja tavarantoimittajien löytämisessä. Yhteistyö käsityöalalla olisi mahdollista esimerkiksi matkailun, kulttuurin tai hyvinvointisektorin kanssa.

8.1 Toimintasuunnitelma

Haastattelujen ja keskustelujen perusteella pyrin selvittämään, mitä mahdollisuuksia toiminnalle olisi. Tutkimustulosten perusteella kannattaa harkita joko yhdistystoiminnan aloittamista tai mahdollisesti Rovaniemellä toimivan käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen toiminnan laajentamista Meri-Lappiin taikka oman yritystoiminnan aloittamista. Osuuskuntatoiminta ei saanut juurikaan kannatusta markkinatutkimuksessa, joten sen vaihtoehdon jätän suunnitelmistani pois.

Jatkossa osallistun yritysvalmennuskurssille, jossa voin arvioida ammattilaisten kanssa yritysideoani toimivuutta ja menestymismahdollisuutta. Teen myös tarkempia suunnitelmia esitettäväksi mm. elinkeinotoimistossa ja TE-keskuksessa. Tulen selvittämään myös, voisiko ja miten toimintaa voisi toteuttaa projektimuotoisena. Toimintasuunnitelmani laatiminen jatkuu opinnäytetyön tekemisen jälkeen edelleen.

8.2 Mahdollisen yritystoiminnan palvelukonsepti

Työni edetessä olen ideoinut yrityksen tai yhdistyksen mahdollista toimintaa. Markkina-
tutkimustulosten perusteella omat ajatukseni olivat samansuuntaisia vastaajien toiveiden kanssa. Toteuttamiskelpoisia ajatuksia, tavoitteita tai toimintamalleja yritykselle tai yhdistykselle voisi olla mm.

- monipuolisen askarteluliikkeen avaaminen
- käsityömyymälän avaaminen. Tilassa pitäisi pystyä myös työskentelemään itse. Siellä toimisi mahdollisesti myös minikahvila, jossa voisi pitää toivottuja avoimia ”neulekerhoja”. Jos tila olisi suurempi, siellä olisi mm. kangaspuita käytettävissä vuokraa vastaan.
- verkkokaupan, jossa olisi omia ja mahdollisesti muidenkin valmistamia käsityötuotteita, perustaminen
- alihankkijana jollekin toiselle yritykselle toimiminen
- työyhteisöille työkykyä ylläpitävän harrastustoiminnan ja erilaisille erityisryhmille viriketoiminnan järjestäminen
- koordinaattorina toimiminen eli esim. opiskelijoiden ja oppilaitosten henkilöstön liiketoimintaosaamisen saattaminen yritysten saataville yhteistyön avulla tai käsityöläisten yhteyshenkilönä toimiminen, näiden yhteen verkottaminen
- koulutus ja erilaisten käsityökurssien ja tapahtumien, kilpailujen ja seminaarien järjestäminen
- liiketoiminnan ja menestymisen edistäminen luomalla edellytyksiä (toimitilat ja yhteistuotanto), työkaluja (osaamisen ja liiketoiminnan kehittäminen) ja tilanteita toinen toiselta oppimiselle

- yhteistyö- tai muun tilan hankkiminen, josta vuokrata edelleen tilapäisiä toimitiloja toisille yrittäjille tai käsityöharrastajille. Tilassa voisi olla muunneltavia työpisteitä sekä kokous- ja oleskelutilat. Jäsenet voisivat käyttää myös tilan muita palveluita (esim. kahvitarjoilua tai mahdollisuutta järjestää näyttelyitä ja tapahtumia)
- käsi- ja taideteollisuusyhdistykseen liittyminen tai oman alueellisen yhdistyksen perustaminen
- konsultaatio-, opastus- ja neuvontapalvelujen antaminen

Aloitettavaa toimintaa ei kannata suunnitella pienimuotoisena pikkupuutiikin pitämisenä, vaan laajana ja monipuolisena. Sen tulisi palvella suurempaa asiakaskuntaa ja mahdollistaisi monenlaista toimintaa.

Yritystoimintaan liittyy aina riskejä, enkä haluaisi vaarantaa perheeni kotia tai omaisuutta yritystoiminnan kustannuksella. Jos päätän aloittaa yritystoiminnan, olisikin ehkä järkevintä toteuttaa se omassa tilanteessani osakeyhtiön muodossa.

8.3 Mahdollisen yrityksen kilpailuasema

Olen työssäni pyrkinyt selvittämään, mitä uutta voisin alueelle tarjota. Tarkoitukseni on, etten mahdollisella omalla yritystoiminnallani veisi kanssaryittäjien leipää. Tavoitteeni ja toiveeni on toimia yhteistyöpohjalta, toinen toista tukien ja auttaen, ei kilpailumielellä.

Meri-Lapin alueelta puuttuu tällä hetkellä erikoistunut askarteluliike, joten alan kilpailijat ovat lähinnä marketit. Myöskään muille suunnittelemilleni toiminnoille ei juuri kilpailua alueelta löydy. Yhteistyötä alan muiden yrittäjien kanssa tekemällä pystyisimme yhdistämään voimamme ja hyötymään siitä kaikki.

9 POHDINTA

Olin jo pitkään pohtinut markkinatutkimuksen tekemistä kädentaitoalalla sekä yritys- tai yhdistystoiminnan aloittamista. Opinnäytetyö tarjosi niihin hyvän tilaisuuden.

Työni tekemisen aikana, varsinkin sen alussa, oli muutamia haasteita Kemi-Tornion AMK:n ja Lapin AMK:n järjestelmien ja tietohallinnon yhtenäistämiprosessien vuoksi. Ongelmat hidastivat jonkin verran työtäni, erityisesti markkinatutkimuksen tekemistä.

Paljon oli asioita opinnäytetyötäni varten selvittävänä ja toisaalta hyvin paljon tietoa-kin tarjolla. Vaikeinta oli löytää se olennaisin tieto, jota pystyi käyttämään hyväksi työn tekemisessä. Työ ei ollut vain kyselyn tai haastattelujen tekemisestä, vaan ensin oli saatava jonkunlainen yleiskuva mahdollisuuksista ja käsityöläisen erilaisista toimintatavoista.

Markkinatutkimuksen tulokset vahvistivat kuvitelmaani siitä, että Kemin alueella todellakin on puutetta käsityön harrastusmahdollisuuksista. Varsinkin paikka, josta hankkia askartelu- ja käsityötarvikkeita, oli lähes kaikkien vastaajien toiveena. Vastaajista valtaosa kuitenkin teki (tai tekisi) hankintansa paikallisista pikkukaupoista. Lisäksi erilaisia lyhytkursseja ja muuta lyhytkestoista toimintaa, kuten avoimia neulontakerhoja, toivottiin.

Lähes puolta vastaajista kiinnosti käsi- ja taideteollisuusyhdistystoiminta. Kemissä on aiemmin toiminut tällaisen yhdistyksen puitteissa neuvonta-asema, jossa pystyi tekemään käsitöitä, saamaan opastusta ja hankkimaan materiaaleja. Tämä voisi olla yksi mahdollisuus toimia, mutta se vaatii sekä lisäselvityksiä että taustatukea joko yhteiskunnalta taikka jo olemassa olevalta käsi- ja taideteollisuusyhdistykseltä.

Selvitystyöni yrittäjyyteen, yhdistystoimintaan ja muihin toiminnan kehittämismahdollisuuksiin liittyviin asioihin jatkuu edelleen. Opinnäytetyön tekemisen aikana ei pystynyt millään selvittämään kaikkea oleellista tietoa saati tekemään päätöksiä tulevaisuuden suhteen. Epäilemättä tästä tutkimuksesta on kuitenkin ollut hyötyä minulle, toivottavasti se jatkossa auttaa myös muita – tavalla tai toisella.

LÄHTEET

- Aalto, Antti & Järvinen, Vilho & Halonen, Virpi & Wihuri, Pauli & Juote, Taru 2000. Sähköinen liiketoiminta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Anttila, Pirkko 1992. Käsityön ja muotoilun teoreettisen perusteet. Porvoo: WSOY.
- Business Fellows www-sivut 2014. Hakupäivä 27.3.2014. <<http://www.businessfellows.com/articles/11>>
- Business Kitchen www-sivut 2014. Hakupäivä 10.4.2014. <<http://www.businesskitchen.fi/>>
- ELY-keskuksen www-sivut 2013. Hakupäivä 26.3.2014. <<http://www.ely-keskus.fi/>>
- Hooli, Vappu, tuntiopettaja, Ammattiopisto Lappia, 2014. Keskustelu 20.3.2014.
- Juntunen, Sirkka, opettaja, Ammattiopisto Lappia, 2014. Keskustelu 20.3.2014.
- Kemin kaupunki 2013. Esiselvitys luovien alojen yrittäjyyskeskuksen perustamiseksi Kemiin. Hakupäivä 21.3.2014. <<http://www.kemi.fi/Keskusvirasto/elinkeinopalvelut/projektit.htm>>
- KTM 2005. Käsityöyrittäjyys Suomessa 2000-luvulla – Yritykset ja alan keskeiset kehityslinjat. Hakupäivä 2.4.2014. <[http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/12b74ae4d1122aac22565fa003211a6/35ce2977ab29f24dc2256ff5002b9eeb/\\$FILE/jul10elo_2005.pdf](http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/12b74ae4d1122aac22565fa003211a6/35ce2977ab29f24dc2256ff5002b9eeb/$FILE/jul10elo_2005.pdf)>
- KTM 2007. Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015. Hakupäivä 3.4.2014. <<http://julkaisurekisteri.ktm.fi/>>
- Lapin korkeakoulukonserni. Lapin ja Oulun alueen kulttuuritoimijoiden luettelo. Haku päivä 26.3.2014. <<http://kulttuuri.luc.fi/loader.aspx?id=287e46db-51e9-41cd-a5bf-8ac44b1d4c81>>
- Lapin liitto 2007. Käsien tekemisen vimma - Lapin käsityöyrittäjyyden kehittämisstrategia 2007–2013. Hakupäivä 2.4.2014 <<http://www.arktisethelmet.fi/kasintekemisenvimma.pdf>>
- Luova Suomi 2014. Hakupäivä 27.3.2014. <<http://www.luovasuomi.fi/>>
- Luutonen, Marketta & Äyväri, Anne 2002. Käsien tehty tulevaisuus – näkökulmia käsityöyrittäjyyteen. Hakupäivä 1.4.2014. ><http://www.sitra.fi/julkaisut/raportti24.pdf><
- Niskanen, Jyrki & Niskanen, Mervi 2007. Yritysrahoitus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Piirainen, Tapio, projektipäällikkö, Kemin kaupunki/elinkeinopalvelut, 2014. Keskustelu 10.4.2014.
- PRH:n www-sivut 2014. Hakupäivä 18.4.2014. <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistys_perustaminen.html>
- Sassi, Birgitta, toiminnanjohtaja, Taito Lappi, 2014. Puhelinhaastattelu 7.5.2014.
- Taito Groupin www-sivut 2014. Hakupäivä 10.3.2014. <www.taito.fi/>
- Taito Shopin www-sivut 2013. Hakupäivä 10.3.2014. <www.taitoshop.fi>
- TE-palvelujen www-sivut 2014. Hakupäivä 27.3.2014. <www.te-palvelut.fi/te/fi/>
- TEK:n www-sivut. Hakupäivä 27.3.2014. <<http://www.tek.fi/yrittajyys/sivutoiminen-yrittajyys>>
- TEM 2010. Fact Sheets – LUOVAT ALAT. Hakupäivä 28.3.2014. <http://www.tem.fi/files/28595/FactSheets_Luovat_alat_2010-3.pdf>
- Vehmas, Seppo 2008. Perusta menestyvä verkkokauppa. Porvoo: WS Bookwell.
- Verohallinnon www-sivut 2014. Hakupäivä 18.4.2014. <https://www.vero.fi/fi-I/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Yhdistys_ja_saatio/Ennakkoverot>
- Vesalainen, Jukka & Försti, Ylermi & Nieminen, Pekka & Soini, Mikko & Viitala, Juhani 1996. aloitanko oman?. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Yhdistystieto www-sivut 2013. Hakupäivä 18.4.2014. <<http://yhdistystieto.fi/wiki/59-yhdistyksen-perustaminen>>
- Yrittäjät www-sivut 2014. Hakupäivä 26.3.2014. <www.yrittajat.fi>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Rastittakaa mielestänne paras vaihtoehto. Joihinkin kysymyksiin voi valita useitakin vaihtoehtoja.

1. Teen käsitöitä (voitte valita myös useita vaihtoehtoja)

- itselleni ja perheelleni
 - lahjaksi ystäväilleni ja sukulaisilleni
 - myyntiin, missä myyt?
-

2. Teen käsitöitä

- useita kertoja viikossa
- kerran viikossa
- kuukausittain tai harvemmin

3. Käyttämäni materiaali on (voitte valita myös useita vaihtoehtoja)

- tekstiili (kankaat, langat, villa)
 - puu
 - kivi
 - keramiikka
 - korut
 - muu, mikä?
-

4. Hankin tarvikkeeni (voitte valita myös useita vaihtoehtoja)

- paikallisista pikkukaupoista
 - marketeista
 - internetistä
 - muualta, mistä?
-

5. Minua kiinnostaisi kädentaitojen alalla (voitte valita myös useita vaihtoehtoja)

- käsi- ja taideteollisuusyhdistystoiminta
- osuuskuntatoiminta
- yrittäminen
- kilpailut (esim. kaikille avoin leikkimielinen tilkkutyökilpailu)

6. Mielestäni Kemissä on puutetta seuraavista (voitte valita useita vaihtoehtoja)

- askarteluliike, -tarvikkeet, paperit
- neulontaan, virkkaukseen yms. liittyvät tarvikkeet, kuten langat ja välineet
- kankaat
- ompelutarvikkeet
- kudontaan liittyvät tarvikkeet
- käsityökalut ja tarvikkeet

- käsityömyymälä, josta saisi ostaa käsitöitä/ jossa voisin myydä omia tuotteitani
- kurssit
- lyhyet viikonloppukurssit
- pidemmät kurssit
- tilat omaa toimintaani varten (esim. vuokrattavat tilat kudontamahdollisuudella)
- neuvonta ja opastus
- avoimet ”neulontakerhot”, joissa kokoontua ja tehdä yhdessä käsitöitä
- sisustussuunnittelupalvelut
- joku muu, mikä?
-

7. Edellä mainituista kolme (3) tärkeintä palvelua minulle olisi

8. Olisin valmis maksamaan palveluista (neuvonta, tilojen käyttö omaan tarkoitukseen, kurssit) €/kk

- 0 €
- 10–20 €
- 20–50 €
- 50–100 €
- 100 € tai enemmän

Vapamuotoisia ideoita ja/tai toiveita sekä kommentteja mitä Kemissä kaivattaisiin. Mitä on liikaa, mitä on liian vähän?

Seuraavia kyselyn taustatietoja tiedustellaan ainoastaan vastausten tilastollista käsittelyä varten.

Sukupuoleni

- mies
- nainen

Ikäni: _____

Koulutukseni

- peruskoulu
- ammattikoulu
- ammattikorkeakoulu, yliopisto tai korkeakoulu

- muu, mikä? _____
- Olen tällä hetkellä
- koululainen tai opiskelija
- työssäkäyvä
- työtön
- eläkeläinen
- muu, mikä? _____
- Asuinkuntani
- Kemi
- joku muu, mikä? _____

Kiitos osallistumisestanne tutkimukseen!